

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 12. mail 1973

Nr. 35 (3823)

15. aastakäik

Rahvusfondi esinduskogu üldkoosolek

Stockholmis, Jakobi koguduse saalis, toimus 29. aprillil Eesti Rahvusfondi esinduskogu aastakoosolek, kus mag. phil. Esmo Ridala Helsingist esines ettekandega Euroopa julgestuskonverentsi taotlustest. Kui varem ERF töö raskuspunkt oli asetatud olukorra jälgimisele kodumaal ja kogu Baltikumis, siis viimasel ajal on sellele lisandunud ka ida ja lääne vahelise diplomaatia jälgimine, kuna põhjust on eriti valvel olla Euroopa julgestuskonverentsiga seotud läbirääkimiste osas.

Koosoleku algul mälestati valitsejatele esimese mag. E. Krepp oma avasõnas tervitas kokkutulnud ja puudutas üldiselt arengu tendentsid nii poliitilises olukorras kodumaal kui ka rahvusvahelises ulatuses, muidugi ERF-i töö seisukohalt. Venemaise ja koloniseerimise tendents N. Liidus on kõvenenud viimasel ajal. Varem kehtinud vormel "N. Liidu samaduslikult rahvastel" on asendatud Brežnevi-vormeliga "ühest nõukogude rahvast". Venelased esinevad endiselt teiste rahvaste suhtes härrasrahvana. Koosoleku juhatajateks valiti: H. Nurk, Stockholm, V. Esken, Eskilstuna ja E. Harjula, Uddevalla, sekretärideks: S. Nurmiste ja L. Schönberg.

Järg lk 11

UUSI OSLO- MEHI

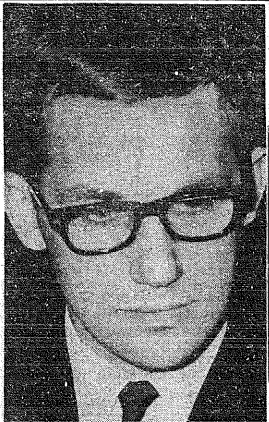
NEW YORK (EPL) — USA-s ilmuv "Eesti Postimees" teatab, et Oslo valitsus on 8. aprillil täiendanud kolme uue liikmega — Avdy Andersson USA-st sjaaminister, Verner Hans Puurand Sydneyst portfelli ministri ja Jaan Timusk Torontoost portfelli ministri.

Nendest on Andersson USA-s asuva ülemaailmse eesti vabadusvõitlejate keskuse esimeheks — ja on end ratsargidemeni vahimeister. Puurand on end aliväeala komandör ja Timusk nooremajalvõitleja.

3,97 % eestlasi parteis

Kodumaal avaldatud andmete järele kuulub kommunistlikku parteisse eestlastest praegu 3,97 protsenti. 1966 aastal kuulus Eestis parteisse 30.694 eestlast, 22.104 venelast ja 6296 muudesse rahvustesse kuuluvat isikut.

Protsentuaalselt kuulus parteisse seega 51,9 protsenti eestlast, kuna ülejäänud on sissetulnute esindajad. Seega on parteis vene elemendi osatähtsus tunduvalt suurem kui üldises rahvaarvus ja ulatus peaaegu pooleni. See arv on tõenäoliselt vahepeal suurenenud. 1970. a. kohta antud andmetest selgub, et Eestisse tulnud venelastest on 7,73 ja muudest gruppidest 7,88 protsenti parteilased.

JAAK MAANDI

SALAPÄRANE vene põgeniku KADUMINE

NEW YORK (VES) — Ühendriikides New Yorgi osariigi Rye linnakeses elas kuni 17. aprillini N. Liidust põgenenud 20-aastane meremees Aleksander Suslov. Sellepärast hommikul siirdus ta tööle nagu harilikult — ta pidi parandama kellegi jahtlaeva. Jättnud toas kõik nii nagu jäetaks, kui kavatsetakse õhtul koju tulla, jäi ta õhtul salapäraselt kadumaks ja on seda tänaseni. Korterit peremees, metoodisti kirikutegelaseks tuntud õhtul tema koju mittetulemisest politseile.

Vene siinses ringkonnas valitseb kindel arvamine, et A. Suslov kuuditati Vene KGB agentide poolt. Ametivõimud pole seni niisugast esinud mingi seletusega. Samad Vene ringkonnad on teada saanud, et Suslovi asi olnud arutluse välisministeeriumis ja et ta esinenud immigratsiooni ja naturalisatsiooni asut-

ses teatega, et siirdub vabatahtlikult tagasi N. Venesse.

Siinses asjahuvilisist vene ringkonnist teatakse, et nemad ei usu A. Suslovi vabatahtlikku tagasipöördumisse N. Venesse. A. Suslov oli meremees kalalaevakäitajana, mis Mustalt merele pääsesse sõprusse ja sealt edasi Ateenasse, kus

kogu meeskond palus poliitiliste põgenikena asüüli, välja arvatud laeva politruk, kes tagasi saadeti N. Venesse. 8 meest koos kapten Pavel Dudnikoviga said Kreekas asüüli ja saabusid mõni aega hiljem USA-sse Kirikute Maailmaliidu abiga. Siin leidsid nad peagi töö New Yorgi ja New

Järg lk 11

Saarte-tükk laulupeol

Seekordne laulupeo-tükk käsitleb saarerahvast ja autorgi, Raissa Kõvamees, on saarte päritoluga. "Piiga rannateel" viib ka tegevusse saarte kodumullalt võõrsile pagulusse Ameerikas. Tükis on mahlakaid ka-

raktertüpe, neist mahlakaimad saare taati-memme Juss Romoti ja Karin Holmi kehastuses, keda näeme pildil täies mänguhoos. (EPL-foto Lepper)

MIS SAAB SIIS KUI RIIK ENAM EI ANNA RAHA?

NEW YORK (VES) — Rootsi areng, kus valitsus toetab suuremat osa vabaharastusi ja ka kultuurilisi aktiivsusi, on haaranud ka eestlast, ütles New Yorgi eesti kultuuripäevadele Rootsi-eestluse kohta peetud referaadis praegu ametasjus ajuti- lüst USA-s viibiv Jaak Maandi ja tundis muret, mis siis juhtub, kui riik ühel päeval lõpetab ühiskondliku abi andmise?

Jaak Maandi jutustas, et riik toetab mitte ükski aktiivsust, vaid ka aktiivsuse organiseringid, kes sellega sõna tõsiselt mõttes muutuvad n.ü. "elikut-selisteks".

See kõik toob kaasa endaiga-tuste kadumise, mida ka Rootsi eestlaskonna juures tugevalt võib märgata, kuna riiklike toetustega hoitakse käigus suuresti ka eestlaste tegevust. Mis saab siis, kui valitsuse kord ära peaks langema, on päris raske ennustada.

Rootsis ei tuntud varemalt vähemrahvaste probleeme. Alles nüüd liigutakse arengus pik-kamööda nende suunas.

Ümberrahvastamist Rootsis peale ei surutud, seda loodeti ja loodetakse saavutat iseenesest. 50-ndate ja 60-ndate aastate vahemaaila sai aga Rootsi sisserrän-numaaks ja see sundis valitsust tegelema vähemrahvaste probleemidega. Ühtlasi hakati märkama, et vajalik on nende vähemrahvaste emakeele säilitamine.

Eestlaste oma suhteliselt heade org-idega ja sõlmitud side-metega on saavutatud teatav taseme eellistatud olukorra. Kuid peab arvestama sellega, et omal ajal rootsi sõprade kaasabil saavutatud olukord võib minna kaduma sõprade kadumisega, kes

aastatega lahkuvad tegevusväl-jadelt. Üldiselt on eestlaste suu-resti aga kansa aidanud Rootsi vähemrahvaste poliitika arengule, saamata sellest aga ise kasu.

Referent puudutas ka suhtle-mist okup. Eestiga, märkides, et Vene võimude sammude tõttu on okup. eestist Rootsi kulla saabu-jate arv tühjalt vähenenud. Prop-aganda, mida Vene saatkond Rootsis püüab teha oma filmide ja muuga, on jätkuvalt eestlaste põluall.

Kõneleja arvates on Rootsis 20.000 eestlast. Täpselt arvu pole teada. Eestis sündinud arv ka Järg lk 11

EPL

Laupäeval, 12. mail 1973

Hädavajalik

Kommunistlike äärmusgruppide ajakiri Folket i Bild Kulturfrent tekitab rootsi avalikkuses usnagi tugeva tormi. Tormi kesklaasiks võiks öelda, sest ajakiri "avastas" seda, mille olemasolust kõik teadlikud inimesed on informeeritud, ilma asja suure kella külge panemata, sest küsimuses on otseselt riiklikud huvid ja demokraatia enesekaitse – nimelt et ka Rootsil on oma riigikaitse vastutuse.

Mitte ainult ameerikalastel, kelle CIA vahetpidamalt leiab kujutamist kui maailma kõige kurja juur, venelastel, kelle KGB ja GRU nii hoolikalt on läänemaailma infiltratsiooni võidelnud, kui inglased, kelle Secret Service on omamoodi legendaarne. Riiklik salajase informatsiooni teenistus on nimelt olemas kõikidel riikidel ja selleks, et neid rahvusvahelised plahvatused n.ü. sängis ei üllataks.

Kui kusagil läheduses hakkab arenema agressioon ja salajase kätte all vaed kogunevad ühte või teise punkti, siis peab just salateenistus valitsust hoiatama.

Folket i Bild Kulturfrent katseb kujutada salajase sõjalise informatsiooni olemasolu kui mingit seaduse ja neutraliteedi rikkumist, eriti avaldades kartusi, et see asutus võiks mingil viisil koostööd arendada teiste demokraatiate vastavate asutustega, olles aga ilmselt juba ette veendunud, et koostööd kommunistlike diktatuuridega ei toimu.

Nähtavasti sellepärast, et kõik spioonilood nii Rootsis kui mujal läänes on viinud vene salateenistuse juurde, keel on spioneer rohkem kui ühelgi teisel riigil, kelle laevad nuusivad teiste riikide vetes ja valvavad avalikult liiklust väinades.

Kõike seda, mis eriti motiveerib vastuabinõusid, ei taha FIB näha, uskudes pimedalt, et "sotsialismimaad" teevad seda vaid oma ideoloogia kaitseks ja mitte agressiivsete kavatsustega. Ühesõnaga arvab ajakiri praktiliselt võttes, et "sotsialistlikuks spionaažiks" peaksid kõik tead lahti olema ja kui see siiski nii ei ole, siis tuleks avalikkuse ette süüdistustega riigivõimu vastu ilmse eesmärgiga kahjustada mitte ainult informatsiooni teenistust, vaid ka riigikaitset üldse.

Iseloomustav oli, et informatsioonibüroo järele spioneerima oli pandud koguni mitteleotslane – prantsuse kodanikust nooruk – kuigi kogu tegevust seaduse järele võiks oma-

korda rubritiseerida kui "luba-matut informatsioonitegevust", s.t. spionaaži Rootsi vastu. Tanu demokraatia ajakirjandusevabadusele pigistatakse tõenäoliselt selle koha pealt silm kinni, et mitte põlvitatakse "repressealaid".

Rootsi salajase informatsiooni teenistuse eest vastutavad kõrgemal pool – kaitseminister ja ülemjuhataja – on selgesõnaliselt avalikkusele teatanud, et tegemist ei ole mitte mingi ebaseaduslikkusega, vaid normaalse demokraatia ja riigi enesekaitsega. Seda imelikult oli, et massmeediad kogu asja n.ü. suure kella külge riputasid.

Seletas seebne ilmselt selles tugevas vasakäärmuslikus infiltratsioonis, mis on tekkinud rootsi suurimastes massmeediades ja kus sellega alati leiavad neid, kes mõtlevad FIB kulturfrentiga ühel lainel. Pealegi kardavad need grupid, kes revolutsiooni on oma eesmärgiks seadnud, et neid tõeliselt võidakse ka jälgida, kas nad oma ideesid aegapidi põrandalusele poole ei kavatse ellu viima hakata, s.t. riigipöörde ette valmistada.

Siin ongi põhjus, miks tuleb pidevalt ühinnata kõiki demokraatiale kaitsevad asutusi ja ka riigikaitset, mis vähemalt praegu alati annab oma efekti. Efekti mis seisneb nõrgenevas valvelolekus.

Rootsi demokraatia on nimelt viimastel aastatel üha rohkem hakanud läbi sõrmede vaatama riigikaitsevastasele propagandale, kihutusele mitte reiva kätte võtta sõjaväe sundteenistuses ning äsjustusele otseselt sõjaväeksustes vastuhakkudeks ja streikideks. Selle kõige taustal oleks mitte ainult kõige suuremaks õnnetuseks, vaid ka kõige suuremaks üllatuseks, kui valitsus võim üldse midagi ära ei teeks kehtiva demokraatliku korra kindlustamiseks ja üllatuste vastu kaitsmiseks, olgu need üllatused siis seest- või väljaspool tulevad.

Informatsiooni teenistus on iseseisvusele ja vabale ühiskonnale seepärast otse hädavajalik.

KLA

Ei huvita

Opinionointuimused televiisiooni-huvi suhtes näitavad, et saatelaadide suurendamine teises kanalil ei ole avaldanud muud efekti TV-publikule, kui et vaatatare arv on vähenenud senisega võrreldes.

Radio-TV-majas küsitakse: millest on see tingitud? Küllap selle pärast, et suurenenine on vaid suurendanud nn. ajapressu-materjali vasakäärmuslikust kandist. TV-publik on sellest kõigest väsinud ja vaatab ainult tõelise väärtusega teatri- ja filmiseeriad, looduskirjeldusi ja meelelahutust, neid ei haara "võitlus kapitalismi vastu" mis väsimatult käib.

Õnged

Okupatsioonivõimud kodumaal on viimasel ajal üha rohkem hakanud oma propagandast suunama maapao viibiva eestlaskonna noorte poole, kasutades ära ikka ja jälle ilmnemist noorte loomuliku vastuolu eelmiste generatsioonidega ja tahet leida oma tõesid. Tehakse avalikke ponnistusi, et noored oma "tööd" leiaksid just okupatsiooni allikatest ja suhtuksid kodumaa vabadusperioodi sama halvustamisega kui need.

Äsja "Kodumaas" üteldakse: "Eksilil sirgunud

VÄLISKOMMENTAAR

Sündmustest Kremliis

Läänemaailmas on äratanud elavat tähelepanu ümberkorraldused Kremliis, mis leidis aset aprilli lõpul. Tegemist oli nimelt poliitbüroo kui nõukogude kommunistliku partei kõrgeima tiimi ja ühtlasi parteijuhi lähima nõuandva organi puhastamise, kusjuures sealt heideti välja kaks ebabosivaks tsemeldatud liiget ja nende asemele nimetati kolm uut.

Lahkuma pidi Ukraina endine kompartei juht Shelest ja Vene liiduvabariigi kauaaegne valitsusjuht Voronov. Mida neile peamiselt süüks pandi, pole lähemalt teada. See pole iseenest ka nii tähtis kui küsimus, miks uute liikmetena tulid poliitbüroosse välisminister Gromiko, kaitseminister marssal Gretshko ja julgeolekupoliitise KGB ülem Andropov.

Poliitbüroo oli teatavasti Stalini sünnitatu ja koosnes tema eluajal 14 liikmest, kusjuures nende hulka kuulusid tavaliselt nii välis- kui kaitseminister ja julgeolekupoliitise ülem. Hruštšovi võimuletuleku langes aga poliitbüroo varjusurma ja tema ülesandad läksid partei keskkomitee presiidiumi kätte. Olukord hakkas muutuma varsti pärast Hruštšovi kukutamist 1964 oktoobris.

Parteijuhi kohale tõusnud Brezhnevi esimeseks sammuks oli äratlemine partei esimese sekretäri nimetusest, nagu Hruštšov oli selle vahepeal maksma pannud. Selle asemel pidas ta vajalikuks partei kindralsekretäri tiitli taastamist staliniajast. Brezhnevi teiseks sammuks oli poliitbüroo elustamine, samuti Stalini eeskujul.

Taasäratatud poliitbüroos oli esmalt 11 ja viimati 15 liiget, ilma et välisminister või kaitseminister ja KGB-poliitise ülem oleks nende hulka kuulunud. Nüüd on Gromoko kutsutud kohale, mida Molotov välisministriks oli staliniajal kaua omanud. Marssal Voroshilovi asemele on nimetatud marssal Gretshko ja Juri Andropov täidab kurikuulsat staliniaegse poliitise ülema Berija kohta, kes teatavasti hukati 1953 Stalini surmale järgnenud võitluses võimu pärast Kremliis.

Ühenedes sellega on poliitbüroo liikmete arv nüüd kasvanud 16-ni, kes kõik on Brezhnevi valitud ja järelikult tema isiklikud usaldusosalised.

Välisvaatlejad arvates on Brezhnevi niiviisi kindlustatud oma võimupositsiooni nõnda, et ta siitpeale on valedamalt esikohal Kremli tipus.

Selle poolt kõneleb mitte ainult

noorpõlv on pidanud küllalt kaua viisakalt taluma ajast ning arust läinud õpetussõnu sellest, missugune oli isamaa vabaduse ning priuse ajal. Näib, et eksilnoore tänaestes reageeringutes on terast pilku ja realiteetide mõistmist. See noor inimene taipab, et tema rahvuslikud koolitajad püüavad pakkuda objektive informatsiooni asemel desinformatsiooni. Ta vaist ütleb, et temale maailmat pilt kodumaaast peab küll olema tohutult aegunud. Ja ühel päeval ta mõistab, et teda tahetakse lihtsalt rumalaks teha sellega, et kositatakse üksnes vanade ja kahtlase väärtusega hoidistega.

Okupantide katsed end "ühel laimale" viia pagulasnoorusega on siiski liialt läbi-paistavad, nagu eelpool üteldud, "vaistlikult" mõistvale noorele eestlasele. Nende oma desinformatsiooni eesti rahva meelnevi ku ka oleviku kohta on ilmselt. Ja eks ole sümptomaatiline, et kõike seda valet paljastab just üks eesti noori, kes põgusalt heitis pilgu okupatsiooni "õnnistustele" – Andres Küng oma kahes raamatus.

poliitbüroo ümberkorraldamine Stalini eeskujul. Tasalühtlalt näib olevat ka partei kogu keskkomitee, nagu palstab tema äsja-sest istungist, kus Brezhnevi kõik soovid rahuldati ning tema teod ja kavad üksmeelsest heaks kiideti.

Parteleht Pravda avaldas sel puhul pikat juhtkirja, mida võib pidada ametlikuks kommunistlike keskkomitee istungilt, mida iseloomustas Brezhnevi kui juhi ülistamine.

Pravda kirjutab, et keskkomitee täiskogu on üksmeelsest heaks kiitnud rahvusvahelise olukorra analüüsi, nagu kindralsekretär Brezhnevi selle oli esitanud. Keskkomitee on ühtlasi võtnud enaldu juhendiks kõik tema ettepanekud ja järeldused aruandest. Aruannet ennast hinnatakse kui Brezhnevi poliitika lakkaamatut rida edusamee nii rahvusvahelises kui sisemises poliitikas.

Eriti rõhutatakse Brezhnevi isiklikku panust suhte parandamisel Saksa liiduvabariigiga ja Prantsusmaaga, samuti kui ühendriikidega. Euroopa julgeolekukonverentsi tähtsust kriipsutatakse alla, kuid huvitava kumbe ei nõuta enam selle korraldamist juba käesoleval aastal. Kinnitatakse ka, et N. Liit andvat suuri kaalu vägedevähendamise küsimuses Kesk-Euroopas, kuid vaigitakse maha, et lähiaakimised Viinis tammuvad paigal just Nõukogu-de manööverdamise tagajärjel.

Keskkomitee kiidab heaks ka tippkohtamiste diplomaatikat, kus rõhutatakse Brezhnevi erilist rolli, vaikes Kossogini küllaskäigust Rootsi ja Podgor-ni vääruskäigust Soome. Üteldakse, et partei ja riigi juhtide jatkuvad kontaktid teiste riikide esindajatega kõrgeimal tasemel olevat tähtsaks lisaks N. Liidu välispoliitikale.

Seejuures olevat aga hädava-

jalik säilitada pidevat valvsust "imperialismi, tema ideoloogia ja propaganda vastu". N. Liit ja sotsialistliku maad olevat "külm sõja rindeist läbi mürdnud" ja saavutanud pingelangu-se alguse Euroopas. Aga sotsialistliku leeril oleval veelgi vaja suurendada oma majanduslikku koostööd nõnda, et ka tema sõja-line jõud kasvaks.

Nend sõnu ei saa kahtepidi mõista. Läänemaailm peab oma valvsust veelgi tõstma, kui nõukogu poliitbüroo jälgib Stalini eeskju, nagu Brezhnevi seda soovib.

A.K.

Kaaperdamis katse Venes

Üks ukraina rahvuslane püüdis kaaperdada N. Liidu sielenullini lennukit Leningradist väljumisel ja sundida pilooti lendama Stockholm.

Mees oli poliitilise vastasena isoleeritud mentaalhaiglasse, kust tal aga õnnestus põgeneda. Lennukis ähvardas ta pilooti käsignaandiga ja see lendaski Läänemere kohale, pöörates aga varsti tagasi Leningradilennuväljale. Kui mees avatas, et piloot on teda petnud ta tappis käsignaandiga nii piloodi kui enda. N. Liidu allikate järele oleval ta aga pääsenud, kuna surma saanud abipiloot ning mõned reisijad.

METSAKODU UUDISMAA

Palgasäästjad!

(Vanad ja Uued)

Nüüd on toimunud viimased võiduloosimised Ungdomens Lönsparande ja Allmänna Lönsparandet raames. 20 000 võitjat saavad tavalises korras oma rahad panga kaudu kõige lähemal ajal.

TÄHELE PANNA sulle kes juba on läinud üle Nya lönsparandet juurde, või mõtled seda teha: Sel, kel aastavahtusel oli raha järele vanade palgasäästuvormide kontodes, on enne 30. juunit k.a. õigus seda üle kanda (täielikult või osaliselt) Nya lönsparandet arvele. Nii on võimalik tunduvalt suurendada võiduvõimalusi võitluse loosimisel 1974. See parandab ka võimalusi saada kõrgeimat säästupremiat.

Tänavu septembris leiab aset esimene võitluse loosimine Nya lönsparandet raames. M.h. kaks 100 000 kroonist peavõitu. Maksuvabalt. Sel juhul kehtib see nende kohta, kes kvalifitseerisid end loosimiseks säästmisega septembris-detsembris 1972 uues säästustisteemis.

Sina kes veel pole hakanud tegama palgasääste – tee nii nagu teevad pool miljonit teist sel maal. Alusta nüüd – ja kvalifitseeri end 1974 a. loosimiseks. Suured maksuvabad võidud ootavad – peale selle säästupremia pikaaajalisele säästmisele. Peale selle kõik muud eelised, mis kaasuvad reeglipärase palgasäästuga. Kõnele pangaga – või personaalshefiga töökohal! Loe palgasäästubroschüüri, mille esikülge ilustab Guld-hampe!

RIKSGÄLDSKONTORET

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetuse ja talituse:
EESTI MAJALAS Stockholm:
Wallingatan 22, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutuste arveld postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 158;
Termin (4 kuud) kr. 57;
Kuu kr. 16;

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1973

Millist solidaarsust on Balti rahvad leidnud?

GÖTEBORG (EPL) – Niklavs Lapukins, sama Folkpartietisse kuuluv läti noor, keda Moskva pidas ohtlikuks Kossogini julgeolekule viimase küllaskäigu puhul ja informeeris sellest rootsi julgeolekupolitseid, kirjutas Götteborgs-Tidningenile debatt-artikli "Kas Palme tekitab pettumuse ka homme?" (Sviker Palme ocksä i morgon?) Artikkel avaldati G.-T. 30-aprillil numbris. Niklavs Lapukins lähtub sotsiaaldemokraatide 1. mai paroolist "Kõikide rahvaste vabadus – kogu maailma rahu" (Älla folks frihet – hela världens fred) ja lisab siis: "See näitab, et rootsi valitsus tahab üldisel nivool võidelda väikeste rahvaste õiguse eest – aga milliseid väikerahvaid see puudutab?"

N. Lapukins meenutab seejuures Olof Palme seisukohta riigipäeva välispoliitilistes valdustes, kus ta ütles m.s., et on "väga tähtis, et väikesed rahvad omavad õiguse eksistentsiks ja selleks, et saaksid ise areneeda oma tahtmise kohaselt. Selleks on vaja solidaarsust väikeste riikide vahel."

– Ühked ja õiged sõnad, nendib Lapukins. Aga kas need ühtlased tegelikult rootsi välispoliitikaga? Loomulikult oli see peamiselt Vietnam, mis ilmnos Olof Palme deklaratsioonis. See deklaratsioon on siiski annud ka üldise vihe ja peaks seega tõenäoliselt puudutama kõiki väikesi rahvaid – aga siis muutub pilt kohe süngemaks.

Millist solidaariteet on balti rahvad rootsi valitsusest saanud? Kui Olof Palmelt m.a. ühel koosolekul Uppsalas küsiti, et mispärast rootsi ei arenda aktiivsemat seisuksuhtumist balti rahvaste enesemääramisõiguse eest, siis oli vastuseks kahvatu vaikus, välja arvatud üldine osutus "Euroopa vaba-stamistele pingest".

Ometi on ilme, et Balti riigid täidavad kõik kriteeriumid väikeste rahvaste mõistes. Neil puudub iseseisvus ja neil pole õigust areneeda oma tahte järgi. Ning need ahvardab kaugemas perspektiivis rahvusliku eksistentsi kaotus.

Nad kaotasid iseseisvuse a. 1940. Pole mingi saladus, et nende rahvuslik eksistents on hädaohus. Assimileerida kõik väikesed sovjetirahvad – on eesmärgiks N. Liidu kompartei praegu teostatavas plaanis. Et selline poliitika on olnud mõnel määral edukas, seda kinnitab

viimane rahvaloendus, kuigi pilt ei ole ühtlane kogu Baltikumis. A. 1970 oli lätas Lätis 56,8 protsenti. A. 1959 oli 62 prots. 80-ndate aastate keskel on lätlaste vähemusseisundis omal maal.

– Iga rahvas, kes pole pöördunud oma majas, muutub loomulikult vähemuseks omal maal ja tema rahvuslik kultuur satub surve alla. See respekt, mille Olof Palme on teeninud Vietnamiküsimuses, muutub üksnaks, kui ta oma välispoliitilises debatis ei tõsta selge ja veendunud sõnastusega esile seda survet väikerahvastele, millega N. Liit teeb end süüdlasiks Baltikumis ja Ida-Euroopas.

– Esimese võimaluse kaotas Olof Palme. Vene valitsusjuhi Aleksei Kossogini külastuse puhul ei olnud kuulda ametliku Rootsi poolt ühtki kritiseerivat

sõna Sovjeti imperialismi kohta. Kas Palme tekitab pettumuse ka teisel korral – väikses 1. mail ja häbistades sellega parooli: "Kõikide rahvaste vabadus – kogu maailma rahu!"

NB. Olof Palme deklareeris oma 1. mai kõnes, et "me pöördume protestiga diktatuuri vastu igas suunas ja vormis". Ta nimetas ka üldisemalt kirjandike Kreekast Turgist ja Ida-Euroopast, kes ei saa võtta PEN-klubi koosolekust Stockholmis. Aga et ühtki kritiseerivat sõna sovjetilise imperialismi ega sovjetikirjanike eemalejäämise kohta PEN-klubi koosolekust. Välisminister Krister Wickman deklaratsioon "Me peame olema solidaarsed indohiina rahvaste nõudmistega" osutus seega solidaarsuse seisukohalt väga kaugeteks, kahvatuks ja kitsapiiriliseks. (EPL/MR).

USA-suurvenelased ei taha tükeldada "Vene impeeriumit"

NEW YORK (VES) – Suurvene organisatsioonid USA-s on oma tegevuskavasse võtnud Ühendriikide Rikastud Rahvaste Seaduse muutmise või koguni tühistamise eesmärgiga, et võimaliku kommunistliku N. Liidu kadumise puhul jääks puutumatuks Suurvene impeerium, selgus New Yorgis Hotel Commodore ruumides toimunud AF ABN (Anti-Bolshevik Blok of Nations) koosolekul, kus ABN Münchenis asuvat peakorterit esindas organisatsioonil ukrainalastele presidendi abikaasa Slava Stetko.

Märgiti, et vastavad suurvene ambitsioonid on leidnud poolehoidu ka valitsusringkondades ning selliseid mõtteid esineb isegi maailma antikommunistlikus liigas endas.

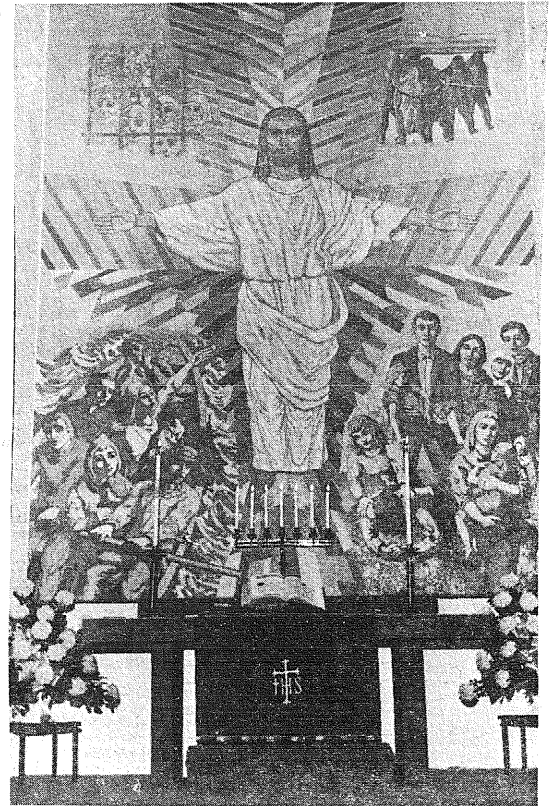
Koosolek pidas tarvilikuks, et tuleval suurel antikommunistlikul kongressil augustis Londonis ABN saadaks tugevajuulise esinduse.

Slava Stetko andis äärmiselt huvitava pildi olukorrast Nõukogude Liidus, kus nii ukrainalased, balti rahvad, kaukaasia rahvad ja valgevenelased tekitavad tõsist muret Kremli. Ta puudutas ka küsimust miks Kremli on huvitatud Euroopa konverentsidest. Edasi ta mainis, et kõige paremad rahvuste koostööd Kremli impeeriumis toimuvad orjalaagrites.

Öhtusel banketi kõneles linna- pea kandidaat Mario Biaggi, kes võrsunud itaalia vanematest. Ta rõhutas oma sõnavõtet, et ida-euroopa rahvad siin oma nõudmistele läbisurumisel peaksid eeskujuks võtma juutide strateegia ja taktika – s.o. lakkamatu surve ja pealekõnise! 22 miljonit Ida-Euroopa päritoluga ameeriklast on jõud – ja kui see jõud ühes suunas liigub, siis võib praegune poliitiline reaalsus teise värviku omada. Ärge unustagem, et nii üksik isik kui ka kõik rahvused on sündinud vabana, lõpetas M. Biaggi.

Washingtonist oli kohale sõitnud toimetaja dr. Sitko, kes omas kõnes maalilist ohtu pildi sündmustest Lääne-Saksamaal. Sealsete noorsotsialistid kuigi mitte arvukusorganisatsioon, on niivõrd võimelised demonstreerima USA-vastaselt, et võib jääda mulje, nagu ujaks sealne liitlane juha Moskva vees. Ta ütles et see on tagajärjeks ameerika poliitikale, millel puudub sihikindlus ja stabiilsus.

Presidendiks valiti tagasi dr. Ivan Docheff (Bulgaaria).

Kunstnik Endel Kõks Örebrost maalib USA-s Lakewoodis eesti kirikule uue altariumaali, mille annetasid koguduse ettevõtjast liikmed Harry Must ja Leo Haus. Maaling, mille õnnistas hiljuti USA-külastusel peapiiskop Konrad Veem, kujutab ülestõusvat Kristust, kelle poole käed sirutavad ühel pool põgenikud paadis ja teisel pool randa jõudnud palvetavad perekonnad. Ülal on kujutatud vangistatud rahvad sümbolise trellide taga. See on rahvuslik saatusepilt, võtab kokku Endel Loide, kes arvustab tööd Vaba Eesti Sõna veergudel.

ANNE-LIIS VARIK laulutati Gamla Uppsala kirikus abiellu algkooliõpetaja Per Erik Holmquistiga.

TUTAR NATHALIE sündis Aili (n-na Suurna) ja Claude Salasale Stockholmis.

KERSTI UUSMA-WIRENILE ja Björn Wirenile sündis Stockholmis tütar.

CHRISTINA JA PRITS JÕGI LE sündis Stockholmis tütar.

Otsime väheste inglise- ja saksa keele oskusega

telefonisti – kontoristi

oma keskjaama Fruängen. Tööleasumisesse kuulub ka vähema kassa pidamine ja muu kontoritöö. Väheene masinkirja oskus vajalik.

Lähemaid andmeid: helistage kamrer Nordh'ile – tel. 08/88 03 50 või saatke oma kohaotsimise dokumendid

MISOMEX AB

Ellen Keys Gata 2, Box 670, 126 06 Hägersten 6

Otsime hea saksa- ja ingliskeele, masinkirja ja stenograafia oskusega

väliskorrespondenti – sekretäri

Iseseisev ja vahelduv töö meeldivas miljöödes ülemaailmse müügiga eksportfirmas Fruängen.

Lähemaid andmeid: helistage dir. Balder'ile – tel. 08/88 03 50 või saatke oma kohaotsimise dokumendid

MISOMEX AB

Ellen Keys Gata 2, Box 670, 126 06 Hägersten 6

A/S EESTI MAJA PEAKOOSOLEK

A/S Eesti Maja korraline peakoosolek toimub reedel, 25. mail 1973 kell 18.00 Eesti Majas, Wallingatan 34, 1, Stockholmis.

Päevakorras: 1) Koosoleku avamine ja rakendus, 2) Hääleõiguslikkuse kontroll, 3) Koosoleku seaduspärase kokkukutse kontroll, 4) Protokolli kinnitajate valimine, 5) 1972 aasta aruanded, 6) Juhatus vastutusest vabastamine, 7) 1973 aasta tegevuskava, 8) Ettepanek kinnisvara ümberlaenuamiseks, 9) Valimised.

Vastavalt peakoosoleku otsusele 31.10.54 aksionäridele erikutseid ei saadeta. Peakoosolekust osavõtjate registreerimine toimub alates 23. maist s.a. iga päev kell 13–18 vahel Eesti Majas, Wallingatan 32, 1, ja koosoleku päeval kuni peakoosoleku alguseni. Palutakse kõiki peakoosolekust osavõtjaid seda lühelt tähele panna ja teostada registreerimist võimalikult aegsasti.

Peakoosolekust osavõtmise volitus on kehtivad kui need on väljakirjutatud 1969 a. või hiljem.

A/S EESTI MAJA JUHATUS

Lahkumine Kanadas

TORONTO (EPL) – Kanada eestlaste keskkorraldusorganisatsioon Eesti Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu rahvasaadik ja rahvuspoliitilise komisjoni esimees Ignar Tõrmküla on kirjaltult juhatusel testanud oma lahkumist RYN koosseisust.

Tõrmküla ei motiveeri, miks ta lahku. Ta pidi esinema läheneval peakoosolekul ettekandega rahvusliku holaku küsimusest, mis asendatakse nüüd ühe teise ettekandega.

Vaatamata kokkuleppeile öitseb relvakaubandus

Vaatamata Nixoni kokkulepetele aatomrelvastuse piiramise asjus N. Liiduga. Jätkub relvastuse võidujooks suurema hooga, kui kunagi varem. aatomrelvastuse piiramisega on suurendatud ainuüksi konventsionaalsete relvade valmistamist ja müüki. Relvakaubandus tõusis möödunud aastal rekordiliseks ja praegu ei ole ettenäha relvastuse viidetuud vähendamist eht peatamist.

Relvastuse kontrolliga tegelevad agentuurid tootavad, et möödunud aastal ületas lahinglennukite, raketite, sõjalaevade, tankide, laskemoona ja igasugu väikerelvade müük 7 miljardi dollari. See summa on poole suurem, kui kümme aastat tagasi.

USA näiteks annetas oma liitlastele, ja eriti neile, kutsu ta omi sõdureid pidi väljatõmbama ehk vähendada, miljardite dollarite eest ilma tasuta mitmesuguseid relvi. Sama teeb N. Liit oma mõjualustes piirkondades. Relvastuse ekspordid ennustavad, et 1980. aastaks kahekordistub relvade müük.

Relvakaubandus on peamiselt nelja tänapäeva maailma suurvõimu N. Liidu, USA ja kahe väiksema, Prantsusmaa ja Briti, omavahelise võistluse. Relvamüügi tingimuste alal valitseb rahvusvaheline anarhia, sest iga võistlev partner seab omad tingimused ning loomulikult saab kõige odavamalt relvi N. Liidult poliitiliste järeldamiste vastu. Suuremate relvade müük on asjaomaste riikide monopol, kuna väikerelvade müügi alal tegelevad eraettevõtted.

USA müüs 1972. a. relvi kokku 2,8 miljardi dollari eest. Tema peamisteks ostjateks olid NATO maad, Iraan, Iraan, Jordania, Saudi Araabia, Austraalia, Tai, Jaapan, Lõuna-Korea ja Formoosa. Briti müüs 700 miljoni dollari eest relvi ja tema suuremateks ostjateks olid NATO riigid, Iraan, Saudi Araabia, Liibanon, Lõuna-Aafrika, Austraalia, India, Ekuador ja Brasiilia. Prantsusmaa relvamüük tõusis samuti üle 700 miljoni dollari, kusjuures tema relvastajateks olid Lõuna-Aafrika, Kreeka, Hispaania, Türgi, Argentina, Venetsuela, Liibanon, Liibüa ja Alžheeria.

N. Liit müüs möödunud aastal relvi kokku 2,2 miljardi eest ja tema peamisteks relvastajateks olid Warsavi pakti riigid, Egiptus, India, Süüria, Põhja-Korea ja Põhja-Vietnam. Ta müüs peamiselt lahinglennukeid, tanke, muid soomusmasinaid.

USA müüs lahinglennukeid, tanke, muid soomusmasinaid, suurtükke, rakette ja laskemoona. Briti müüs lahinglennukeid, rakette, helikoptereid ja sõjalaevu. Prantsusmaa müüs lennukid, tanke, soomusmasinaid.

Vastavalt relvastuse kontrolli ja desarmeerimise agentuuri andmetele kulutasid 1970. aasta-

tel 120 riiki kokku 216 miljardit dollarit relvastusele. Seega üle 80 % rõhkem, kui 1960. ma aja jooksul tõusis relvade alal olevate meeste arv 19 miljoni 23 miljoni mehele. Kõige suuremad relvade ostjad on arengumaad ja Lähis-Ida riigid, India, Ladin-Ameerika riigid. Muidugi on kõik relvamüügid suured riiklikud saladused. Peale eelmärgitud nelja suurvõimu, kes müüsid kokku 90% kogu arvust, tegelevad relvade müügiga veel Rootsi, Kanada, Belgia, Israel, Lääne-Saksamaa ja Tšehhoslovakkia.

Relvamüügi põhjuseks on peamiselt kasusaamine. Sageli on vaja riikidel oma negatiivset maksubilanssi tasakaalustada. Kuid suurt osatähtsust mängib ka oma huvipiirkonda laiendamine. Ühel pool on N. Liidu huvipiirkonnad ja teisel pool vaba maailma huvipiirkonnad. Käib äge võitlus tootmaterjalide pärast. Lähis-Idas käib võitlus õli-rikaste piirkondade ümber. USA-d ähvardab õli ja energia puudus. N. Liit toetas varem eriti egiptust ja USA Israeli relvade. Viimasel ajal toetab N. Liit eriti õirikast Iraaki ja Süüriat, kuna USA toetab Iraani, Saudi Araabiat. USA kinkis kuni 1965 a. oma liitlastele nelja miljardi dollari eest relvi ja müüs samal ajal 11 miljardi dollari eest. USA-1 tegeleb relvamüügi alal kokku ligi 10.000 mitmet sorti agente, nii sõjaväelasi, kui ka tsiviilisi. Igat relvamüüki kontrollib valitsus, Pentagon ja rahaministeerium.

Enamik relvi müüakse ju pikajärgise laenu peale. Kokku on USA müüdnud relvi 17,5 miljardi ja kinkinud 36,2 miljardi dollari eest.

Nii prantslastele, kui ka inglislastele on relvastõus üheks paremaks tulelluallikaks. Prantsusmaal on relvastõus rakendatud kokku 270.000 töölise. Prantslased varustavad relvade peamiselt neid maid kuhu USA relvi ei müü, nagu Lõuna-Ameerika riigid. Eriti suurt huvi tunatakse prantsuse "Mirage" lennukite vastu, milleid peetakse paremateks lahinglennukiteks.

Konservatiivide valitsus inglismaal hakkas jälle müüma relvi Lõuna-Aafrikale, sest suurele transportierivate tanklaevade tee läheb nüüd ümber Lõuna-Aafrika ja seda teed tuleb julgustada. Relvi müüdi jälle ka Hispaaniale. NATO riigid muretsesivad endale Lääne-Saksamaa "Leopard" tanke, kuna neid peetakse paremateks.

On väga raske saada andmeid N. Liidu relvademüügi kohta. Venelased on olemasolevatel andmetel kinkinud oma liitlastele ja mõjualustele kokku üle 22 miljardi dollari eest relvi, sellest summast 10 miljardi dollari eest oma satelliitidele Auroopas. Kõige hoolimatumaks relvade müüjaks on Tšehhoslovakkia, kuna nende relvi leidub tavalliselt ikka seal, kus tekkivad mäsud ja ülestõusud.

Nii räägivad riigimehed küll generatsioonide keskvast rahust, kuid relvakaupmehed plaanivad, vad uusi suurepäraseid relvamüüke ja relvastuse võidujooks jätkub täie hooga. (ME/AJK)

Luts ja Männik Pariisi näitusel

PARIIS (EPL) - 19. aprillil avati Pariisis tänavune naiskunstnike uniooni (union des Femmes Peintres) kunstinäitus, Seine jõe kaldal asuvas Avenue de New Yorki nimega galerias. Näitusel, mis kestab 6. maini on esitatud kahe eesti naiskunstniku - Karin Luts ja Maire Männik.

Karin Luts esineb gravüüride sektsioonis kahe värvilise graafika teosega ja ühe maalingu ("La nuit dans le désert"). Lennufirma Air France on korraldanud võistluse näituse raamides samas salongis.

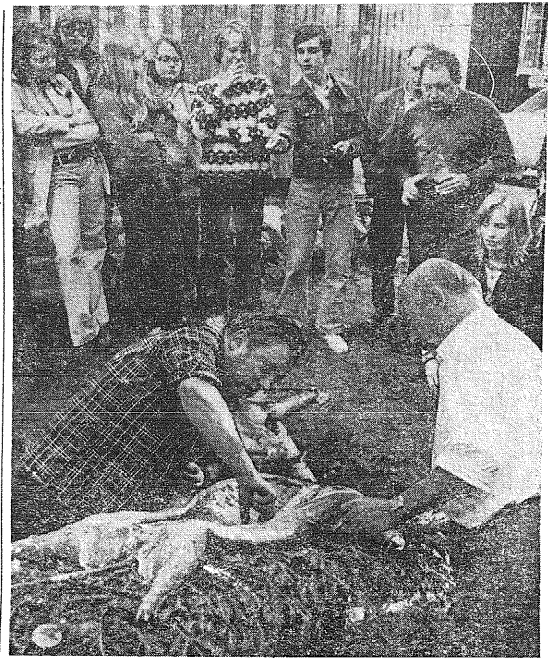
Maire Männik esineb skulptuuride osakonnas ja paneb välja oma uue, kaks meeltri kõrge võrsik-konstruktsiooni kipsis.

Näituse võistlusteemaks on "Long courrier" ja korraldajate põhimõtteks on võimaldada vahakutselistele naiskunstnikele alalt aastal manifesteerida oma vabalt ja iseseisvalt omandatud esteetilisi teadmisi ja oma eksistentiaalsust kunstnikena.

"Piirid olgu lahtised"

GENF (VES) - Inimõiguste komisjon, mis istungite peab Genfis, arutas oma 29. istungjärgul lõppeks ka inimeste õigust vabaks välja- ja sissereisimiseks nii oma maal kui ka teistes maades.

Komisjon võttis vastu 25 hääle poollõelisel ja 4 erapooletuks jättnisel, ühegi vastuhäälele seltskohase resolutsiooni. See on siinl ajaliku kooskõlas inimõiguste deklaratsiooniga, Rahvusvahelise poliitilise ja eraõiguste koodiksiga ning UN Charteriga, kuuludes põhiliste inimõiguste hulka.

Eemises Laskespordi Laagri kippetati lahtisel laagritulel metsavendade kombel varda otsas terve siga, mis päälle valmimist asetati kasetatud vedest ja kuuseokstest valmistatud metsapidulaale, kust iga noor ja vana sai maitstva õhtusöögi. Peakokad Jaan Raud ja Albert Grauen kontrollimas enne pidusööki prae headust. (Foto Ants Paas)

Laske- ja spordi-laager Östertäljes

Laskespordi vastu on olnud elav huvi eesti noorte hulgas viimastel aastatel ja see aina kasvab. Huvitava kombel on see muutunud eriti populaarseks eesti tütarlaste hulgas, siin aitas kaasa kindlasti ka asjaolu, et mullu Kanadas toimunud ülemaailmsel eesti noorte laskes võistlustel saavutasid tüdrukud Rootsi häd tulemasi, võites kõik auhinna. Laskelaagrid on toimunud kolme aasta kestel ja iga aasta on osavõtjate arv kasvanud. Kuna sel aastal toimub laskelaager samaaegselt Stockholmis Eesti Laulupeoga ja noorte üritused on siin sünkroniseeritud, siis võib arvata, et osavõtjaid laske- ja spordilaagrist saab olema rekordiliselt tervest Rootsi.

Laager algab ametlikult 31. mail kell 11.00 ja lõpeb 2. mail kell 11.00. Kuid on soovi korral võimalik leida majutust laagri- alal juba eelmise päeva õhtust alates. Laagri varajane lõpetamine 2. mail on olnud sellest, et siin korraldatakse ühine transport Laulupeole Stockholmisse.

Laagri peapunkti on nagu nimigi ütleb laskmine ja sport, kuhu kuulub ka võrkpall, orienteerumine, murdamajooks, igatlaadi võistlused jne. Õhtul on diskoteeki ja tants, filminäitamine, lõke kus praetakse ka metsameeste kombel terve siga lahtisel tulel (eelmisel aastal laagris sai see suure menu osaliseks). Päeval on kavas veel kullamängud ja palju muud.

Laagri vanemaks on hr. Ago Talvar ja laagrijuhtideks Harald Sepp ja Richard Norveli. Komandandiks Ants Paas, spordijuhtiks Anu Elum ja toetustajaks Anu Seo. Tütarlaste alllaagri juhiks Kalli Kelement ja poiste laagrijuhiks Tiit Nurme. Laskela tldjuhtiks on Eugen Tiits, keda abistavad mitmed laskesajanduse instruktorid.

Elamine toimub laagris osaliselt telkides ja osaliselt kahetäres. Kõik kes soovivad saada ulualust sisu-ruumides saavad selle. Kõikidele registreeritudle saadetakse kätte täpsed sõidujuhised ja kokkuleppe alusel tullakse ka rongiga saabujatele

Södertälje Östra jaama autoga vastu. Registreerida on võimalik aadressil: Eesti Noortetöö, Wallingatan 34, Stockholm ja telefonidel 08/10 68 07, 0753/318 83 ja 018/25 52 32.

A. Haavamäe 70-aastane

Artur Haavamäe

Lakewoodis USA-s tähistas 28. aprillil 70-ndat sünnipäeva end. sõdäräljelan ja omaaegne kriminaalassistent Haapsalus Artur Haavamäe (Espenberg). Peakokad Jaan Raud ja Albert Grauen kontrollimas enne pidusööki prae headust. (Foto Ants Paas)

Artur Haavamäe lahkus viiekümne aastat tagasi Södertäljest koos perekonnaga, asudes tööle New Yorgi, kus ta on rakendatud olnud ka organisatsioonide tegevuses. Hiljuti pensionile minnes omandas ta kinnisvara Lakewoodi ja asus sinna elama. Juubilar tuleb juunikuus külastada Rootsi.

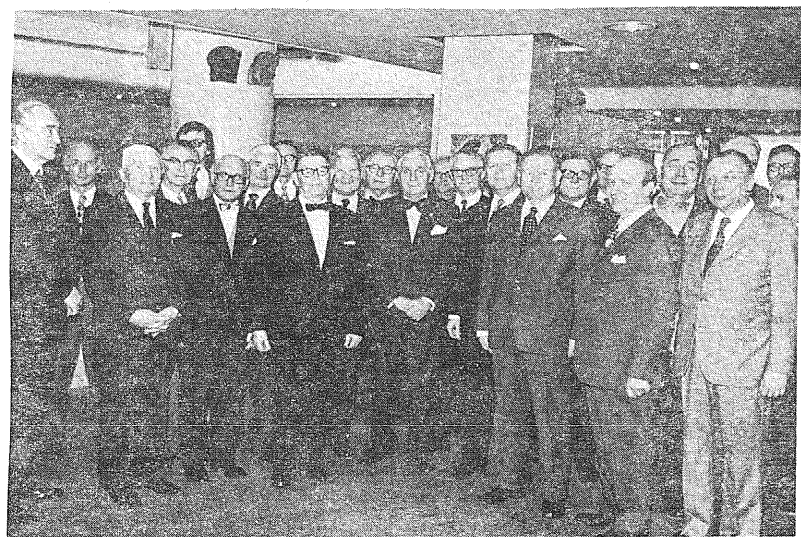
Öie Fleig tutvustas Marie Underi luulet

M. Underi aktus Zürichis

Zürichi Eesti Seltsi poolt korraldus 6. mail seltsi juhataja Öie Fleigi algatusel ja peamiselt kaastegevusel juubilar austamiskäituse luuletuste ettekandmisega Zürichi luteri kirikus.

Programm koosnes järgmistest sõnalistest, laulu ja muusika paladest: Laul I Toomas Tuiuse loomingu. Edasi Laudatio Öie Fleigilt, Ed. Tubina komponeeritud Ingel lindudega sopran Anny Goodi ettekand, Tulease, Ed. Tubina komp., Rita Liitman klaveril, Underi Vane-mate Piibel Vally Kirchgraberil esitusel, Söduri ema Nina Michelli originaalil ja sama saksa-keelses lühikes Öie Fleigilt, Laul II, Jõuluterivitus 1941 Lydia Nasseini eestikeelses ja sama Öie Fleigi saksa-keelses esituses, Võõrsil Enna Gryn esituses, Juhan Aaviku kompositsiooni Mälestus ja tõotus ettekand Anny Goodilt ja sama ka Rolf Külli esituses.

Er. Fleig (n-na Tamm) on paljude aastaid Shetsis Eesti tutvustanud sveitslastele, eriti Underi deklameerides. Ta on ka raadios korduvalt esinenud. Ta abikaasagi, ajakirjanik H. Fleig on olnud poolt korduvalt Sveitsi ajakirjanduses Eesti eest välja astunud.

Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse esinduskogu aastakoosolekust osavõtjad (EPL-foto Lepper).

Ebapädev, sihilik, puudulik okupantide entsüklopeedia

Lund, (EPL). — Kuivõrd ühekülgne ja erapooletu on eesti avalikuelu tegelaste aratoomisel peale 1920. a. Eesti Nõuk. Entsüklopeedia (ENE), mille koostamisele asuti 1963. a., sellest kõneles dr. phil. Vello Helk Kopenhaagenist Eesti uue ajalugu käsitleva sümposionil Lundis, mille korraldas ETS-i Lõuna-Rootsi Osakond. Selles puudub palju olulisi üldtuntud nimesid eesti kultuuripölvilt ja ajaloost, on küll aga rohkearvuline pisikesse tähtsusega kommunistlike funktsionäride rida. Nii puuduvad sealt Jaan Lattik (isegi mitte noorsoo kirjanikuna), prof. Edgar Kant, prof. Evald Blumfeldt, prof. Hans Kauri jne.

ENE, kui teatmeteose, kavandati 8-kõitelisena, sisaldades üle 50.000 artikli. Iseseisvusaege Eesti Entsüklopeedia ilmus samuti 8-kõitelisena, sisaldades üle 75.000 artikli. ENE viimati ilmunud neljas köide lõpeb märksõnaga "maomand".

Märksõnad "Eesti" ja "eestlased" haaravad 152 lhek. Eesti Vabariigi aja käsitleks eeldaks muuseum, et n.n. vaikival ajastul ei omandanud fashismi Eestis aärmuslikku iseloomu, erinedes valitsemiseametite oluliselt saksa tüüpi fashismist ja mõnevõrra isegi Läti rezhimist. Sellise teatmeteose vaatlusel peab silmaspidama ka seda, mis on jäetud välja, kuna see näitab raamatut tendentsi. Nii näiteks on Saksa natside roimatoode ja koonduslaagrite kohad hoolikalt äramärgitud aga puudub Katõni masshauad. Selle väljajätmine on tunnistuseks sellest, et seda jätki kuritööd ei saa isegi Nõukogude maal enam natside kontsekt kirjutada, nagu seda Rootsi peaministri moni aeg tagasi tegi.

Teatud võrdlusvõimalusi pakuvad biograafid avalikuelu tegelastest. Need kõigil sisaldavad umbes 680 biograafiat Eesti avalikuelu tegelaste ja üldse eestlaste kohta peale 1920. a. Üle poole nendest, umbes 260, on nõukogude kultuuritegelased Eestis pärast Teist maailmasõda. Seda gruppi võib jaotada kahte ossa lõikega 1915. a., kuna enne seda on sündinud saanud enamasti oma lõpphariduse enne venelaste maa okupeerimist 1940. a. Neid on arvuliselt umbes 205 ja nooremaks grupis 155. Parteilikke on kõige rohkem kirjanikkude hulgas. Absoluutselt on aga parteilikkude osatähtsus kõige suurem ajaloolaste hulgas.

Läände põgenenud eesti kultuuritegelasi on biograafieritud umbes 60 juhul. Rootsi pääsenud nimetatase 30 ümber. Negatiivselt hinnatakse mõningaid kirjanikke. Mainitakse Artur Adsoni nõukoguvastast kallakut ja Ivar Grünthalil samalaadseid artikleid. Albert Kivikas on ülistanud valgete poole sõdijaid,

kuna August Gailiti "Isade maa" esindavat kodanlikku ideoloogiat. Kõige negatiivsema hinnangu saab Bernard Kangro. Tema romaaniidest ilmnevad autori natsionalistlik ja nõukogudevastane hoiak. Kõrgelt aga hinnatakse tema lüürikat.

Terve rida nimekaid eesti kirjanikke paguluses on aga ENE-st välja jätetud. Nii puuduvad Gert Helbermae, Ilmar Jaks, Ain Kalmus, Arvi Kork, Peeter Lindsaar jne. Asjata otsime ka Jaan Lattiku nime, kes arvatakse kiriku ja poliitikategelaseks, on vihatud. Samuti ei mainita rahvusvahelise nimega teadlast nagu prof. Edgar Kanti ja prof. Hans Kaurit. Surnuks on vaigistatud prof. Evald Blumfeldt, kelle töid okupatsioon ajaloolased on muidu agarad kasutanud.

Nendest näidetest piisab, et ümberlükkata ENE eessõnas mainitud usaldusväärsuse ja materjalide tiheduse taotlust, rääkimata teaduslikust objektiivsusest ja perspektiivist tunde. Nõukogude maal ei ole jõudnud veel niikaugele, et arvestataks tõsiselt ka nendega, kel on erinev maailmavaade. Just sel põhjal, nagu ühiskonnateadus, ajalugu ja õigusteadus nia hädahilikut, et nende nimekamatest esindajatest paguluses minnakse valkides mööda.

Eesti Vabariigi poliitilise elu tegelasi, kes 1940. a. langesid venelaste kätte, on mainitud ainult 5: Kaarel Eenpalu (surnud 28. jaan. 1942. a. Kirovis), Jüri Jaakson (surmaaeg teadmata), Juhan Kukk (surn. det. 1945. a.), Johan Laidoner (surn. 13. märts 1953. a.) ja Eduard Laaman (surn. 1946. a.) Nende kohta on mainitud: Jüri Jaakson juhtinud riigivanemana 1924–25. a. revolutsioonilise liikumise mahasurumist, kindral Laidoner olnud 1. det. 1924. a. "ülestõusu" mahasurumisel tegev ja 1934. a. riigipöörde puhul kuna Eduard Laaman ("Vaba Maa" peatoimetaja) olevat propageerinud natsionalismi ja vaenu Nõuk. Liidu vastu.

Välismaale pääsenud poliitilistele kamehed on välja jäetud. Nii

puuduvad siis praeguses Eestis andmed "emigrantliku ladviku" juhtivatest tegelastest. Igasugused kommunistide oma tegeliskaid on ENE-s sees tosinate kaupa, E. V. aegsetest juhtivatest isikutest aga vaigitakse.

Eesti kommunistidele aga viibimine Nõuk. Liidus on olnud hädahilikut. ENE-s on 20 eestlast, kes on surnud Venes ja nendest 14, kes seal hukati ja nööd postuumselt rehabiliteeritud. Nii mõnigi neist lahkus Eestist 1920–21. a., et leida varjupaika Nõuk. Liidus. Nad leidsid seal aga oma vennad-timukad. Seetõttu oli hädahilikut viibida kommunistina kodanlikus Eestis. Vastandina Nõuk. Liidu massilistele hukkamistele, kus ei ole peetud täpseid arveid, on lga Eestis surnud kommunisti surmaaeg ja koht täpselt ENE-s märgitud.

Eesti Vabariigi kõrgematest ohvitseridest on peale kindrali J. Laidoneri nimetatud ainult kindral Jaan Kruus (surn. 15. mai 1942, koht märkimata). Puudub isegi ratsaväe kindral Gustav Jonson, kes pandi isimesel punasel aastal sõjavägede ülemjuhatajaks. Kindral Larkat on mainitud ajaloo al, seoses vapside liikumisega. Asjata on otsida Vabadussõja suurnimesid, nagu kapten Anton Irv, ülemleit. Julius Kuperjanov, kolonel Kari Parts ja teisi.

Olgu märgitud veel ühte rühmitust, kellelede ENE-s ei ole leitud ruumi: kirikutegelasi. Ei ole siiski saadud minna mööda auväärse peapiiskopi Johan Köpu nimest. Tema esineb kiriku ja haridustegelaseks: oli ta ju pikemat aega Tartu eesti ülikooli rektoriks. On ka märgitud, et ta olnud n.n. emigrantliku kiriku piiskop ja hiljem peapiiskop. Aga tema järglast okkup. Eestis Jaan Kiiviti ei ole loetud mainimisväärliselt. Kirikunimestest on veel sees Martin Lipp luuletajana, kes aga ta suri Nöö õpetaja kohal juua 1923. a. Valmusest on veel ENE-sse pääsenud Leonhard Blumer, kes suri 1938. a. Kuressaare. Ta elas Aafrikas, Tanganjikas 1907–1930. a. ja koostas seal ma-

Soome koor võtab osa laulupeost Vestlus üldjuhiga

GÖTEBORG (EPL) — Stockholmis toimub laupäeval, 2. juunil järjekordne eesti üldlaulupeo. Sellest lauluühitusest on aga provintsis väga napiti kuulda. Põrusrühma seepärast dirigendi Harry Truusi poole, kes on üks laulupeo üldjuhte Lembit Leetmaa, Harri Kiiski ja teise "göteborglase" Eero Tarjuse kõrval.

Harry Truus märgib, et eelseisva laulupeoga mälestatakse ühtlasi iseseisvas Eestis korraldatud esimest üldlaulupeo, mis toimus august 1923 Tallinnas. Sellest möödub nüüd 50 aastat ja nõnda on "õigus ja kohustus" nimetada tänavust Stockholmilaulupeo mälestuslaulupeoks.

Kas laulupeo Stockholmis on mõnel viisil ka tolle esimese iseseisvusaegse laulupeoga siulisel seoses? — On küll, ütles Harry Truus. Usna suurel määral koguni. Siulisel mõttes on Stockholmilaulupeo kavva võetud nende helliõuete töid, kellede lauloomingut on eesti lauluühitustel 1923. a. peale esitatud. erandiks on Leo Virkhausi laul meeskoorile: Lõpukoos kantadist "Minu kodu". See on rahvalaul, mille rajatud laul ja on lootustandva ning tuleviku suunatud ideega. Leo Virkhaus on, nagu teada, noorema põlvkonna helliõueteid.

Seekordse laulupeo asukohaks on teatavasti Stockholmis uus Messihall oma avarate ruumi-

degas. Älvsjö jaama juures, kuhu Stockholmis elinevaid ja peatujaid kerge pääseda pidevalt liikvelolevate pendel-rongidega.

Kas laulupeol esinevad ainult siinsed eesti koorid? — Hüvi laulupeost osavõtuks on ulatunud siiski üle Rootsi piiride. Nii on oodata koore Saksa maalt ja Inglismaalt. Ja tuleb küllaliskoori — Soome Kansalliskoort, Helsingist, kes on ka varem, meie siinselt laulupeost osa võtnud.

Milliseks kujuneb laulupeo kava?

Kõige pealt on kooridel tähtis teada, et proovid toimuvad enne pidulikku esinemist sama päeva hommikul, s. o. 2. juunil algusega kell 10. Kell 14 toimub ühendkooride kontsert. Kontserdi kavas on lgal koorililil neli laulu. Nii esitavad naiskoorid ühtselt R. Pätsi Pill oli' helle, M. Saare Linakikuja, A. Kapi Kuku, kuku kõokene ja Ed. Tubina Oh minu elded eidevannad. Meeskooride kavas on: E. Võrgu Meeste laul, M. Lõdigi Kõit, K. Tümpu Meie siadärne tänavas ja tuba mainitud L. Virkhausi Lõpukoos kantadist "Minu kodu". Laste-ühendkoorid laulavad A. Wulfi Oh böbiku, A. Kapi Vimlejaate laulu, J. Aaviku Karjapöisi ja rahvavilisi lgal ühel oma pill. Ning segakoorid M. Lõdigi Metsa, M. Saare Leelo, V. Nerepi Las kasvame ja T. Vettiku Su Põhjamaa päikesel kullast.

Kas on kavas ka muid üritusi?

Ühe n.ü. kõrvalõrütusena toimub laulupeo raamides 1. juunil Stockholmis Eleonora kirikus suur vaimulik kontsert. Siis on veel teisipäeval, 29. mail ja pühapäeval, 3. juunil Pinna Studio teatriendused. Harry Truus puudutas lõpuks veel ka majutusküsimust. Ta ütles, et majutust vajajale on varutud hotell "Alexandra", kus toad on saadavad hinnaga 36 kr. isikult. Sellesse hinda kuulub ka hommikueine. Tubade tellimisi hotellis võtab vastu pr. Erna Klemmer (Atlasvägen 41, 131 00 NACKA. Tel. 08/716 49 45). Tellimisega tuleb rutata!

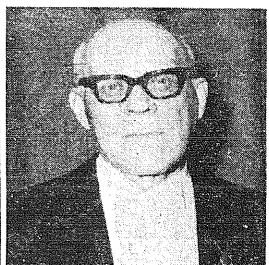
Õpilaste nõudmised Ameerikas

NEW YORK (VES) — Pühade nädalälõpul toimus Brooklynis, N.Y. keskkoolide õpilaste "kongress" 350 delegaadi osavõtul New Yorgi, New Jersey, Connecticuti, Massachusettsi ja Delaware osariikide keskkoolidest, kokku 4 õppeasutisest.

Koolilõpilaste kahekojaline seadusandlik kogu võttes kolme päeva jooksul, pärast komitee ja komisjonide arutamist nagu päris-Kongressis, vastu rea "seaduseüldnõud", nende hulgas homoseksuaalide vürdsete õiguste kindlustamiseks, väeüksustele amnestia andmiseks ja ... prostitutsiooni legaliseerimiseks!

Näe, väga "Küpsed ja särava mõistusega noored", nagu neid ameerika keskkoolide poist selekteeritud esindajad iseloomustas ürtist juhtiv õpetaja Richard Goldstein. Pärikongressist olid kõnelejatena osavõtnas Esindajatekoja liikmed Elizabeth Holtzman ja Bertram Po-

deli. Mainitud rahvasindajad said kohapeal kuulda ja teada ameerika koolilõpilaste ühe tähtsa nõudmise: bordinu ühe avatud ja avalikud naised kättesaadavad!

Harry Truus, üks laulupeo üldjuhte

Kohaliku elu

ESKILSTUNA ERF koosolek Rahvusfondi ESKilstuna osakonna aasta-peakoosolek toimus laupäeval, 12. mail kl. 14 Viru lipkonna ruumes, Kriehsensgatan 13. Juhatus loodab kõikide liikmete osavõttu.

ESKILSTUNA Skaudisõprade koosolek ESKilstuna skaudisõprade seltsi peakoosolek toimus pühapäeval, 13. mail kl. 16 Viru lipkonna ruumes, Kriehsensgatan 13. Juhatus loodab kõikide liikmete osavõttu.

GÖTEBORG Eesti Maja Klubi Göteborgi Eesti Maja Klubi kevadine hooaeg lõpeb 1. mail, seega on klubi ruumid suletud 1. maist kuni 9. septembrini.

saiksele abitsa. See ongi viis olnud olulisel teurikus ja pääsemisel teatmeteosesse. Üldiselt võib öelda, et see teatmeteos annab tunnistust ideoloogilisest kitsarinnalisusest ja eessõnas mainitud objektivesed taotlused jäävad tihti peale ainult sõnakõlksudeks. Nagu kõikjal, nii arvestavad n.n. marksiidid ka Eestis ainult isendiga, ärakasutades üksikuid teisi, kellel puudub võimalus protesteerimiseks.

ENE ei peegelda meie rahva kultuurikandjate kannatusi ega nende tõelist panust. ENE-t ei saa vaadelda ka kui mingit pilasavattida pädevat informatsiooni allikat: selleks lasub ideoloogiliselt järelevalve siinähitavalt lig raskelt teatmeteose arvukate kaastõõliste õlgadel. O.V.

Koosoleku juhatuslauda taga istuvad vasakult esimees Alfred Ventsel, Johannes Äro, Ruut Paglant (kõnelemas koosoleku juhatajana), Elmar Aibast ja Gerhard Peet (EPL-foto Lepper)

L. -Hoiu Ühisuse koosolek Konjunkturi tões aeglane

Stockholms Sparbanken ruumides 28. aprillil toimunud Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse korralisel aastakoosolekul esitas rahvusvahelise ja rootsi majanduse arengu kohta ülevaate aastavahetusel esimeheks valitud asjaajaja-direktor Alfred Ventsel, esitades ühtlasi tegevusaaruande.

Tv märkis, et üldine konjunkturi madalseis, mis algas 1970. a. jätkus ka kogu 1971. a. Aeglane pööre toimus 1971. a. lõpul, peamiselt USA-s, millele järgnes aeglane paranemine ka Lääne-Euroopas, kus tootajadoodangud — läbilõikeliselt tõusis 4%. Konjunkturi paranemine on olnud eri maades erinev. Prantsusmaal ja Norras ei toimunud 1970–71 üldise konjunkturi tagasilööki, produktisoonitõus oli siin 4–5% aastaks, milline tõus eelmisel aastal toimus ka Taanis ja Soomes. Rootsis stagnatsioon see endiselt 2%-le. Pikaajaline madalseisuperiood Inglismaal hakkas paranema alles 1972. a. Saksamaa osas oli see ka 1972. a. veel aeglane. Vaatamata, et konjunkturi trend 1972. a. paranes, jätkus kogu Euroopas tööpuuduse kasv. See oli suurem Inglismaal ja Prantsusmaal — ca 4%, teistes riikides, ka Rootsis, keskmiselt 2,5–3%. Lääne Saksamaal siiski vaid 1%.

Rootsis tõusis tagasilangus 1969/70. a. kõrgkonjunkturiist tugevamini kui suuremas osas teistes maades. Kui kõrgkonjunkturi aastatel kogutoodang kasv oli ligi 10%, oli nüüdmine vähenemine Rootsis 1971. a. nii suur, et toodang kasv kujunes vaid 0,6%. Niihästi tarbimise kui ka investeerimise areng oli niivõrd nõrk, et sellest tingituna ka tööpuudus kujunes ebanormaalselt suureks. Stat. Keskbüro andmeid oli töötute arv 100.000, millele lisanduvad veel AMS-töödeld ca 94.000, kokku seega ca 3%. Erinevalt eelmisest konjunkturiistõusudest ei ole tööpuudus ka praegu märgatavalt vähenenud ja 1973. a. ennustused näitavad tööpuuduse suurenemist veelgi, eriti ehitusalal.

Inflatsioon ütses kõrglaj. Hindade tõus L. Euroopas oli keskmiselt 5%, Inglismaal ja Norras 6%, närgem USA-s 3%. Eriti suur, et toodang kasv kujunes vaid 0,6%. Niihästi tarbimise kui ka investeerimise areng oli niivõrd nõrk, et sellest tingituna ka tööpuudus kujunes ebanormaalselt suureks. Stat. Keskbüro andmeid oli töötute arv 100.000, millele lisanduvad veel AMS-töödeld ca 94.000, kokku seega ca 3%. Erinevalt eelmisest konjunkturiistõusudest ei ole tööpuudus ka praegu märgatavalt vähenenud ja 1973. a. ennustused näitavad tööpuuduse suurenemist veelgi, eriti ehitusalal.

Investeeringud, mis kujunesid 5,5%. See oli tingitud oluliselt ka riigi poolt rakendatud stimuleerivatest sammudest. Riiklikud ja kommunaalised investeeringud suurenesid vastavalt ka hoopiski rohkem kui tööstusinvesteeringud. Eksport tõusis 1972. a. 4% võrdumist. Siin on 1973. a. oodata tunduvalt tõusu.

Möödunud aasta oli jälle va-

luutaktiiside aastaks. See on oluliselt tingitud USA passiivsest vahetusel siin, mis on tekitanud hiljasiliku vaba dollariku-hjumise Euroopas, mis siin ring-leb ja spekulatiivset rakendamist otsib. Ka paljud kaasmajandajad, kes oma säästet ühti hoidsid dollarites kogesid nüüd pettumust. Pikkemas perspektiivis on siiski dollar tugev valuuta. Krediiditurg oli möödunud aastal vaba ja eriliste piiramis-teta. Laenuusamises võimalused olid hääd ja on seda ka veel praegu. Möödunud aasta kujunes rootsi pangandusele väga hääke aastaks, seda ka säästupa-nkade osas. St. Sparbanken ülejääk tõusis 42,8 milj. kr., see-ga rekordilise suurenemine ca 50%.

Alfred Ventseli poolt antud andmed Eesti Laenu-Hoiu ühisu-se tegevusest on antud tänase lehe esimesel küljel. Ta märkis müide, et äärmiselt oli 31. detsem-briil taskaaluks 5 352 377 krooni. Passiivne on hoiukontodes 5,2 miljoni krooni, põhikapitalina 1000, varukapitalina 12 000 ja te-gevuskapitaline 5 637 krooni.

SELGITUS JA KONTAKTID KOHTADEL

ELHÜ abiesimeses Arvo Horm täiendab A. Ventseli aruannet tähelepanekutega ja seisukohta-dega juhatusel sektorist. Ta ütles kokkuvõttes: Oma 1451 hoiukon-toga on ELHÜ möödunud 9 aas-ta kestel kasvanud suureks organisatsiooniks, mis seob meie ühinguaga nüüd juba tuhan-deid eesti leibkondi. Juhatus ja ka ESinduskogu ülesandeks on olnud, ja on seda veelgi rohkem tulevikus, leida võimalusi tihe-dama kontakti loomiseks selle suure liikmeskonnaga. Veelgi olulisem on aga leida kontakt ka selle suure eestlaste perega, kes praegu on veel kõrval ja väljas-pool ELHÜ hoiukontode raad-dust. Meie tegevuse üheks suu-remaks puuduseks on senini oli-nud nõrk kontakt kohtadega. Siin on loota olukorra kiiret pa-ranemist. Dir. Ventsel, kes nüüd saab end täielikult pühendada ELHÜ tööle, on oma uues positsioonis saanud endale ka täieliku liikumisevabaduse, mis tal se-nini St. Sparbankeni vastutava ametnikuna ja osakonnajuhata-jana ühti eesti sektoris puudus. Juhatus on juba diskuteerinud neid uusi võimalusi, kus ELHÜ selgitustöö ja kontaktloomise raskuspunktid juba sellel aastal ja ka järgnevatel aastatel viiakse oluliselt väljapoole Stockholm. Meie teame, et suuremad võimalused hoiukontode kasvaks ja

kogu ELHÜ kiiremaks ekspansiooniks asuvad just kohtadel ja nende tuhandete eesti perekon-dade juures, kellel ELHÜ tege-vusest ja tööst senini veel väga udune ja ebamäärane informatsioon on olnud.

ELHÜ kontakt eesti organi-satsioonidega on olnud rahul-dav. Meil on olnud rida pottumusi, aga siin tuleb arvestada, et ka kogu säästupankade organi-satsioon Rootsis töötab teravas ja otse halastamatus konkurent-siolukorras. Rootsi on ju teata-vasti panganduse ja eriti ka suurpankade ja nende filiaalvõr-kude osas koormavalt üleorgani-seeritud riik ja kibe võitlus ei jäta muldugi puudutamata ka St. Sparbanken it ja selle kaudu ka ELHÜ-st. Praktiliselt tähendab see vahel suurte hoiuste-summade kadumist ja siirdamist teistesse võistlevatesse suurpankadesse. Mis muldugi kahjustab meie rahvusliku kapi-tali koondamist ja kogumist.

Vahel on ka ELHÜ-l olnud ras-ke eesti organisatsioonidele ja üritustele selgeks teha, et panga käsitlusele tekitavad vabad too-tusummad on lahutamatu li-seotud eesti organisatsioonide endi kaasabiga ühingu tegev-u-

Majandusväljavaadetest kõneles ja aruande andis esimees Alfred Ventsel. (EPL-foto Lepper).

MIKIVER, MÄGI, VEANES

Kuuvahehus aprill-maj kuju-nes ülimalt edukaks meie sport-lastele Rootsis. Jalgrattur Mats Mikiver — keda ootab suurem võitlus Prantsusmaal maikuu alguses, võitis osa 150 km MCC-sõidust Varbergis. Finišisse jõudis kümne meest samaaeg-selt, kuid esimesena ületas finiši-hjone Mikiver. Kõigile märgiti ajaks 3.36.18.

Kopenhaagenis peetud Põhja-la meistrivõistlustel tõstmises puudus vähe, et Rootsi meister Enno Mägi oleks võitnud ihaldat-dud tiitli. Kahe tõstevõistluse kogu-summaga 252,5 kilo kaotas ta napilt soomlasele P. Pekosele, kelle võidutulemuseks märgiti 255 kilo. E. Mägi Rootsi rekord on muide 257,5 kilo.

Vehkleja Jaan Veanes, kes paari aasta eest saabus põgeni-kuna Rootsi, ja kellel on juba üks rootsi meistrivõistluse mees-kondlikus koosseisus, võistles Saksamaal suure eduga ja viis koju Heidenheimi-trofee ühe rootslase ja kahe ungari ees.

● Stockholmis sai majandustend-lane Arved Mägi 60-aastaseks.

● Perthis Austraalias tähistas 50-aastast sünnipäeva Lääne-Austraalia Eestlaste Ühingu esimes arhi-tekt Kalju Palmoja. Ta on sündi-nud Tartus. Võitis osa viimastest sõ-jast, olles viimane eesti sõjamees, kes lahkus Kuramaa koltsi 8. mail 1945. Tuli a. 1949 Austraaliasse, kus ta a. 1957 lõpetas Perthis arhitek-tuuri õpingud ja ja asus tööle riigi arhitektuurivalitsuse juurde.

sele. Mida rohkem eesti organi-satsioonid ise oma summad ja hoiuseid loovad eesti hoiukontode-se ja mida rohkem nad ise kaasa aitavad oma liikmete aktiviseerimisele hoiukontode avamisel ja nende siirdamisel ELHÜ juurde, seda suuremat abi saab ja ka ELHÜ anda nende organi-satsioonidele endile. Siin ei ole olukord veel kaugeltki normaalne. Tulevikus tuleb ELHÜ-l hoo-piski rangemalt rakendada ma-j. vastastikkuse suhtlemise põhi-mõtet.

Samuti tuleb ELHÜ-l tulevi-kus olla realistlikum ja ettevaat-likum oma service ja häädahli-ku abi andmisel ühti vägagi suure rahvuslike ürituste ja aktsioonide teostamiseks.

A. Horm mainis lõpuks, et se-nimest kontaktidest ühingu liik-mistele selgeks teha, et hoiukontode omanikud ja veel rohkem need, kes hoiukontodeid ei oma, on veel väga puudulikult informeeritud sellest, mida Stockholmis Spar-banken'i laiahaardeline tege-vus nalle kõik võiks pakkuada majandusliku algatuse, ettevõt-likkuse kui ka igat laadi servi-ce'i osas. Eestlaskond võiks pal-ju rohkem ja kasutada kõiki neid alimuldaadseid soodustusi, mida pank pakub oma-kodude, suvemajade ja villade ehitami-sel ja omandamisel, omakodu-säästukontode, Ekkronani, Spa-rekeni ja mitmete teiste kontoli-kide kaudu.

Suuri soodustusi pakub ka panga juriidiline tegevus näit. teatavaltide tegemisel, erifor-dide loomisel, väärtpaperite haldamisel, valutaooperatsioonide sooritamisel või ka reisivälisolea ostmisel. Informeerida ELHÜ senised liikmed ja kogu eest-laskonda säästupankade ja ELHÜ kõiki võimalusi ja eeli-seid täies ulatuses ära kasuta-ma. See on suur infrastruktuurne ülesanne, mille teostamisel peaaraskus ilmest langeb ELHÜ tegevuse saavutale teisele aastakümnele.

ERICH KALJOE ETTEKANNE

Läbirääkimised käsitlesid peamiselt ELHÜ informatiivset ja kontaktloovate tegevust kohtadel. Esindajad kohtadelt soovisid A. Ventseli ringsõitu juba

Leinategid

Orillas, Kanadas, suri 20. aprillil Aase Bayne, n-na Kaare, sünd. 2. mail 1933.

New Yorgis suri 22. aprillil Linda Kasikov, n-na Valter, sünd. 3. mail 1903.

Archboldis, Ohio osariigis, suri 11. aprillil August Kohv, sünd. 9. juunil 1904 Paistus, Viljandimaal.

Lakewoodis USA-s, suri 15. aprillil Konstantin Lacht, sünd. 3. mail 1908 Lõunamas.

Eestis suri 20. märtsil Aino Kandre, n-na Piirak.

New Yorgis suri 20. aprillil Ernst Michelson, sünd. 13. märtsil 1891 Tallinnas.

Ühendriikides suri John Erik-son.

Radio Citys, Kalifornias, suri 22. aprillil Peter Leoke, sünd. 21. mail 1892 Viljandis.

Montrealis suri 19. aprillil metsateadlane Kaljo Pili, sünd. 7. veebr. 1915 Tartus.

Eestis suri 14. aprillil Julius Jurs.

Torontos suri 12. aprillil August Tõke, sünd. 16. aprillil 1900 Lääne-Läänemaal.

Kanadas suri 10. aprillil õigus-teadlane Jakob Tintse, sünd. 7. veebruaril 1908.

Subis, Vürumaa, suri 16. aprillil Leena Sikk, sünd. 11. detsembril 1888 Erastveres, Võru-maal.

Stratfordis Kanadas, suri 24. aprillil Elisabet Kresling, n-na Veeber, sünd. 18. veebruaril 1887 Tartus.

Väljaränd suurem kui sisseränd

Rootsi sisserändajad jätkavad lahkumist maalt, nagu seda näitab Statistika Keskbüroo esialgne aruanne esimese veerandaasta kohta. Väljaränd tõusis selle aja jooksul 11.100 isikuni 9.600 vastu mullu. Seega on väljaränd suurenenud 15 protsenti eelmise aastaga võrreldes.

Samal ajal rändas sisse uusi sisserändajaid 7.800 möödunud aasta esimese kvartali 7.000 vastu. Seega lahkus 3.300 inimest rohkem maalt kui neid tuli sisse. Tendentid möödunud aastal oli sama — vahe väljarännu kasuks oli siis 2.600 esimesel veerandaastal.

Statistiliste andmete järele on eriti kreeklaste ja jugoslaavlaste tagasi laenu oma kodumaa-le.

● Torontos tähistas oma 80-a. sünnipäeva ratsaväe major Boris J. Leeman, VR 1/3. Ta liiks Kanadasse Rootsi a. 1949 ja teenis pensioneerimiseni ühes kindlustusseltsis Torontos.

sel sügisel. Sooviti korraldada ettekandekoosolekuid, aga sellele lisaks tuleks kohtadel viibida veel mõned päevad, et eestlastel oleks võimalik esitada oma isiklikud soovid, küsimused ja mured. Koosoleku lõpusonad ütles R. Paglant.

Pärast Esinduskogu koosolekut toimus tavakohane ettekandekoosolek, kus dir. Erich Kaljo kõneles: Minu ettevõtte — arengujooni ja tänapäev. Dir. Kaljo andis laiahaardelise ülevaate oma ettevõtte arengust ja arengust pagulaselavade algusest kuni tänapäevani. See oli ülevaade eesti plastika-tööstuse ühe silmapaistvama esindaja ligi 30-aastasest pioneeritööst Rootsis, ühe ettevõtte-ku eesti mehe käsitööstuslikust visast omaalgatusest kõige primitiivsemates töötugimustes kuni suuretegevte loomiseni tänapäeval. Dir. Kaljo vastas ka arvukatele küsimustele. Elavad veehusid jätkusid veel ka ühisel lõunasöögil Sheraton hotellis, kus A. Ventsel edasi andis ka ELHÜ senise rootsi-poolse juhatusliikme dir. B. Ekengreni tervitused, kes praegu on ÜNO ülesandel rakendatud säästupa-nkade rajamisele Dahomey's Aafrikas.

Nõupidajaid Metsakodu tares maleva nõupäeval (Foto Toomas Asu)

Miks Baltikumi-film tuli TV-sse teosammul

Nagu kõigil veel värskest meelest, esitas Rootsi tv. 3. aprillil dokumentaalse filmikava balti rahvaste ja riikide ajaloo üle. Selle pealkirjaks oli: Kolm rahvast Ida ja Lääne vahel. Tre folk mellan öst och väst... Alarubriigist oli aga millegipärast välja jäetud sõna "dokumentär". Kuna minul kui asja algatajal oli sooviks selle filmiga kui omaettes sündmusega nii kaasmaalastele kui ka baltlastele üldse Rootsis meeldivat üllatust valmistada, siis ei lannserinud ma asja ajalehte enne kui see oli täiesti küps ja kindel. Niisiis alles 31. märtsil ilmus sellest vastav eelteade E. Päevalehes, millega üllatusemoment oli peaaegu täielikult saavutatud.

Et kõnealuse filmi eetrisse läkitamisel on aga tegelikult oma kaunikene eellugu, mis nõudis suurt kannatust, oli närvesööv, paiguti isegi kibestav, siis järgneva siin lühidalt kogu see asjakäik. See "aruanne" võiks vahetult lugejaskonnale mõneti ja mõnevõrra huvi pakkuda, sest lugu ei olnud just nii lihtne, kui näiteks taksoauto väljatellimine.

Asjalugu oli järgmine. 30. augustil 1971 esitas Lääne-Saksa maa televisiooni Progr. 1 (ARD) Jost v. Morri dok-filmi "Drei Völker zwischen Ost u. West. Die Geschichte der baltischen Staaten", "18.9. samal a. töi EPL. ära reportaazhi sellest. Kuna film oli Saksamaal saanud kiitva arvustuse osaliseks pluss tänukiri selle tootjale, siis võtsin ma tuld ja otsustasin meie tv-le teha ettepaneku hankida see film Saksamaalt ja edaspidi ka Rootsis eetrisse saata.

8. nov. 1971 võtsingi ühenduse tv-ga. Mind juhutati Dokumentärfilmgruppeni pädeva produtsendi juurde, kellele siis tegini asjakohaselt motiveeritud ettepaneku, rõhutades, et selle filmi esitamine oleks kiiduväärne teene niihästi eksilbaltlastele kui ka Rootsi üldsele. Produtsent (naisametnik) aktsenteeris ettepaneku tähtsustades, et Baltikumist ei ole neil "just palju" kavvas olnudki.

Ta palus endale saata rida andmeid selle filmi kohta, mida ma juba järgmisel päeval tegin, tõlkinud need EPL-ist. Filmi omaniku nime ja aadressi hankimiseks. Saksamaalt pöördusin veel samal õhtul kirja teel ühe hea sõbra, hr. E. Reisenbergi poole, kes teatavasti ametit on Eestiaste huvide kaitsja Saka Liiduvarbaliigis. Kahjuks haiguse j.m. põhjusil kujunes meie kirjavahetus pikemaks kui lootusin, kuid lõpuks selgus, et omanik on Chronos-Film Berlinis, GmbH. 7. veebr. l.a. helistasin need andmed üle tv-le. Juba varem olin saanud teada, et filmisade tv-s võiks toimuda märtsis, igal juhul aga lubas produtsent mind aegajaks kutsuda.

Märtsikuu mõõdukas põnevuse ootuse, lootuse ja tv-kava hoolsa jälgimise tähe all. Lõppes aga peitumusega, sest B-filmi ei esitatud. Aprilli algul helistasin siis produtsendile ja parisin põhjuse järele. Sain vastuseks hüübisooni: filmi oli küll välja tellitud, läbi vaadatud ja siis jälle tagasi saadetud!

Ja põhjus? B-filmi olla olnud liiga "kompaktne" ("tjock"), nii et rootslased vaatajakond poleks sellest aru saanud! Meile pakuti selle asemel aga üht teist "balti filmi", mingi vesilinnufilmi, tehtud Nöök-Eestis. "Tänasin" ja ütlesin, et selline asjakene ei või ometi asendada dokumentaalfilmi! Pealegi sisaldavad noutugude filmid enam või vähem varjatult propagandat.

Argumenteerisin vapralt ettepanud B-filmi kasuks, palusin see Berliinist tagasi tellida, viimistleda rootslastele "saatimiskõrbuliseks, kuid ikkagi kavva võtta. Meie järgmise telefonikõne lõpul jäi produtsent proua S., sellega viimaks nõusse, lisas aga juurde, et niisug. korral tuleb arvestada pikema ooteajaga. Olin üpris rõõmus võidu üle ja tänasin teda vastutuleku eest.

Peagi teatas EPL., et 5.4. saadab Taani tv. ühe filmi (45 min.) balti rahvaste ajaloo. Oli kohe selge, et siin on tegu eelmamitud filmiga. Veldi hiljem teatas üks Lõuna-Rootsi kirjasatja EPL-ile, et juba väljakuulutatud film asendati hoopis mingis. spordikavaga, põhjust teatamata. Astusin kohe ühendusse hr. August Koerniga Kopenhaagenis, kes mulle oma teises kirjas teatas, et nimetatud ebatavalist seika Taani tv-s põhjustas arvata: "delegaatsia" küllaltulek Taani Pölketingeliste...

Kuid see aktuaalne film televiseeriti siiski, nimelt 4. mail, kusjuures taanlased ühte alapealset kirja olid viiristanud lubalite eneseprooniaga. Üks dokumentaalne programm meie unustatud naabrist (!). Muldugi juhtis ma kohe "oma" produtsenti mind aegajaks kutsuda.

sendi tähelepanu sellele tv-sündmusele Taanis ja avaldasin ühtlasi lootust, et me taotletud filmi peagi Rootsis näha saame. Vastust mu kirjale aga ei tulnud.

Suvi tuli vahele, kuid sügiskuud - filmi oodates - venisid teosammul. Siis aga oktoobris sain juhuse tõttu Stockholmist hr. A. Hormilt 2 väljalõiget norra ajalehetest, mis teatasid, et ka Norra tv. oli sama B-filmi eetrisse saanud, nimelt 16. oktoobril! Noh, nüüd oli mul siis Rootsi tv. vastu oivaline trump käes: teised Skandinaaviamaad olid filmi televiseerinud, Rootsi aga mitte!

Millega meie tv. nüüd veel oma vaikimist või venitamist tahab põhjendada? Olin kibestunud, kannatus lõpul, ja parajas agressiooni vormis saatsin k.a. jaanuari algul "oma" produtsendile 3 1/2-leheküljelise ultimatiivse lõputu kirja (ärakirja 1. kanali sheffile), millele palusin kirjalikku vastust.

Kirjale lisasin juurde Riigi-päeva ja radionäandeni liikme Jan-Erik Wikströmi teravalt arvustava artikli fotokoopia Upsala Nya Tidningenist 22.12. l.a. - "Sveriges Radio i kris?" Vastust tuli juba kolme päeva pärast, ja sellest selgub nii mõndagi, mis oli põhjustanud venitamist meie tv-s. Viimane oli nimelt ostnud Berliinist kõnealuse B-filmi juba l.a. kevadel, siis aga oli seal tulnud mõttele - teha filmile lisaks veel teatava sarja filmiprogramme Baltimaadest.

Uks produtsent olla saanudki lokaal filmimisest. Kuna aga selle kava teostamine näis millegi pärast aega võtvat, olevat tv. selle edasi lükanud sügiseks, mispärast nad "nüüd" (Kas minu "ultimatum") tagajärjel?) on otsustanud minu poolt ette pandud film eraldi saata pa("separaat"), ja juba sel kevadel. Nii ka sündis: filmi televiseeriti, nagu teame 3. apr. Eestis "kõrge superkultuuri" pärast oli aga põhjust karja, et Rootsis võiks korduda sama lugu, mis Taanis (edasilükkamine), mispärast mul jätkus "häbematu" kõnesolevat produtsenti veel 2. apr. järgmistele küsimustega tülitada.

1975 a. Metsakodu maailmalaagri planeerimine algas

Järjekordsed Eesti Skautlike Noorte Maleva Nõupäevad toimusid 28.-30. aprillil Metsakodus. Ligi 70 skaudijuhti oli üle Rootsi kogunenud. Eriti noorte osavõtjate arv oli märkamine. Põhjuseks oli teatud määrat laagrijuhtide kursus, mis Rein Asu juhtimisel kujunes väga tulemusrikkaks. Eesmärgiks oli süvendada teadmisi ja edasi anda ja laiendada kogemusi suurte laagrite korraldamise alal.

"Siht 75" taustal arutati tulevase Maailmalaagri tegevuskava Metsakodus ning kuidas planeerida ja rakendada eeltood. Seminaride ja grupitöö vormis arutati põhjalikult igasuguseid küsimusi Maailmalaagri ülesehituse ja läbiviimise suhtes. Noortel juhtidel oli hulgaliselt ettepanekuid, kuidas Maailmalaagrit 1975 teha noortele huvitavaks ja sisukaks.

Maleva Nõupäevadel arutati peale Maailmalaagri küsimuste

Kui lääs alistub

NEW YORK (VES) - Konverentsidel kommunistidega peavad lääne esindajad peagu alati tegema järeleandmisi, kirjutab "Newsweek". Kuidas kommunistid eelliseid nõuavad isegi piisajades, sellest jutustab ajakirjapentsiku loo.

Ühel konverentsil lääne esindajad tegid ettepaneku koosseiku päevakorraks: 1. Arutada, millal alustada töoga, 2. millal pidada lõunavahetust, 3. millal lõpetada koosolek. Kommunistid nõudsid, et päevakord oleks järgmine:

1. Arutada ja otsustada, et koosolek algab kell 9 homm., 2. arutada, et lõunale tuleb minna kell 12, 3. pidada nõu selle üle, et koosolek peab lõppema kella 6-eks.

Läänelased tavaliselt ei hakka sellistes piisajades vastu panna. Kommunistid aga lahkuvad nõupidamisest triumfeerivalt: nad saavutasid lääne üle järjekordse võidu!

7.350 eesti rahvusest Leningradis

Okup. Eestis ilmunud broshüüris "Narva merest Laadogani" kirjutatakse, et Leningradi linnas elavate praegu 7.350 eestlast ja Leningradi oblastis 5.826 eestlast.

Tsaari ajal, enne I Maailmasõda elas Peterburis ümmarguselt 50.000 eestlast ja Peterburi kubermangus 65.000 eestlast. Samast broshüürist selgub, et Narva Jaanilinnas, mida vene okupandid nimetatavad nüüd Ivangorodiks, on elanikke juba 15.000. Enamus neist töötab Narva hüdroelektrijaamas ja linnavabrikus. eestlasi on seal vähe.

raast mul jätkus "häbematu" kõnesolevat produtsenti veel 2. apr. järgmistele küsimustega tülitada.

1) Kas tehti filmile ka mõningaid kärpeid? Vastus: ei ole tehtud. 2) Kas saade toimum kindlasti väljakuulutatud ajal?

Vastus: Aga miks mitte? Muidugi! 3) Kuidas oleks välja teatud event, reipriisi asjas? Vastus: See asi ei kuulu minu kompetents. Reipriisi on vist raskesti. 4) Ja kas sügisel võime siis oodata veel üht Baltikum-programme, nagu seisab teie kirjas? Vastus: Kahjuks, ei, ja nimelt sellepärast, et olukord on kujunenud niisuguseks, et me oleme sellest kavast nüüd täiesti loobunud.

Tänasin ja jätsin head aega. Nähtavasti on meie tv. nüüd siis ühe kogemuse võrra rikkam, nimelt, et Noutugude võimused ei lase isegi rootsi televisiooni mehi oma kaameraga nii naljalt raudröödud taha. Mulle tundub, et nii ongi parem, sest nii jääb meil üks uus Golland-Bütmieriaad üle elamata.

Kokkuvõtteks tuleb öelda, et ligale mõtlejale teadlikule baltlastele peaks selge olema, et kõnealust dokumentaalfilmi tuleb võtta kui täiesti erakordset näht Rootsi tv-s, et mitte ütelda - ilmutust, mis vist niipea ei kordu. Meie vaatevinklist vaadatud läks ta ajalukku kui ainulaadne sündmus, mis paljudele baltlastele eksilis kujunes elamuks ja kümnele tuhandele muudele vaatajatele oma aparaatide taga manas markantselt silmi ette meie traagiliselt saastust...

Niiviisi täitis film kas või osaliseltki sel alal laiaades massides valitsevat haigutavat tühjust.

Kui kauaks, see on muldugi iseeni. On selge rõõm nentida, et see dokumentatsioon filmi kujul pakkus ka tubli portsjoni poliitilist pikantsust selle ala maiasmokkadele, sest selle esitamine kolleedidele ju ajaliselt Kremli "superkultuuri" siinviimiseks. (Muide, DN tertitas seda moskoviiti ta saabumispäeval meelitusinuga "stenansikte", s.t. kiviinimaga!)

lgatus - see meie filmi number läks läbi "Kõasõgni varjuse". Viimased kaks sõna on siin tsiteeritud ajaleht Upsala Nya Tidningu 4. apr. nr. rubriigi alt "TV-titten", kus muuseas väga lühikeses ülevaates B-filmi kohta öeldakse: "Kuid see oli ka ainukeseks korras program, mis andis lusa ("fin") tagasisaate Baltikum ajaloole.

Lõpuks, mis puutub seda publitsideidi natukest, mis selle filmi puhul nagu raasuke rikka mehe laualt vaese Laatsaruse kätte juhtusid langema, siis tuleks tingimata tunnustavalt esile tõsta ajakirja Röster i Radio-TV nr. 14-ne 39. lüh. Nimelt on ligi pool sellest leheküljest pühendatud balti riikide ajaloole pealkirja all "Numera sovjetiska delrepubliken". Sellele artiklile on juurde lisatud miniatuurne skemaatiline "maakaart" Baltikumist.

Sellele tv-kava paremale leheküljele paigutat ajakirja tootmise põhimõttelisel need paar-kolm artiklit vastava päeva kava kohta, mida ta tahab eriti välja tõsta, n-l. vaatajakonna fookusesse. Nagu selle ajakirja toimetuse sekretär Harry strand mulle lahkesti teatas, on ajakirja tirazh ca 130 000 eks.

DIXI (J.L.)

Taagepera soovitab järeleandmise-liini Kremli mõjutamisel

TORONTO (VE,ME) — Tartu Instituut oli kutsunud oma referaatkoosolekule Tartu College'i ruumidesse oma teooriat "Eesti satelliitriigist" esitama prof. Rein Taagepera, kes teatavasti oma plaane on korduvalt esitanud ka teiste riikide valitsustele ja viimati Helsingi Euroopa julgeolekukonverentsi ettevalmistuskonverentsist osavõtjatele n.n. "ühemeheaktisioonina". USA-s elunev prof. Taagepera tutvustaski ettekandes just sellele konverentsile tema poolt saadetud materjali "rahvademokraatia võimalustest". N. Liidu poolt okup. Eestis. Ohtu kujunes rohkem akadeemiliseks diskussiooniks kui poliitiliseks vaidluseks, kus eriti lätlased esitasid kaalulaid vastuargumende ja juhtisid tähelepanu, et professori poliitiline naiivsus teeb Baltikumil õiguste eest võitlemisel rohkem kahju kui kasu.

Rein Taagepera teesiks oli, et satelliit-staatus võiks takistada venelaste sisseimbumist ja selle kaudu eesti rahvuslikku häbbumist, kusjuures Eesti jääks vene võimuorbiitilt ning kommunistlikuks.

Dr. Taagepera püüdis veenda, et Nõukogude Liit omas rumalusi selline jõutegur, kelle käest midagi ei ole võimalik saada ilma järeleandmisega tegemata. Kuna seni küllaldaselt järeleandmist tehtud ei ole siis 2. Maailmasõda on formaalselt lõpetamata.

Nõukogude Liit on häiritud, et tema vallutus 2. Maailmasõjas ei ole tunnustatud ja heitab neid muid oma võimu all, kasutab ja kurnab neid muid rohkem kui võiks pida normaalseks ja samuti on ebanormaalselt suur venelaste sissevool nendesse maadesse. Kõik see võiks tema arvates muutuda kui "rahvusvaheline ühiskond" tunnustaks 2. Maailmasõja lõpu väljakujunenud piire. Nõukogude Liit ei oleks enam häiritud ja rahvusvaheline ühiskond võiks temaga sõlmida lepinguid senisest palju soodsamatel alustel. Venelaste sissevool okupeeritud maadesse võiks saada pidurdatud ja endise iseseisvuse riigid, Eesti, Läti ja Leedu võiks kujuneda "Rahvademokraatlikeks vabariikideks" mida USA ja teised Lääne demokraatlikud riigid otsikohe tunnustaks oma olemasolevaks piirides nagu nad on juba tunnustanud mitmeid rahvademokraatlikke riike (Puna-Hiina ja teised). Atnuksed, mis selle juures likvideerimise tuleks, oleks Balti riikide praegused konsulaar esindused vabas maailmas. Need võiks olla asendatavad uute konsulaar esindustega ja uue tunnustuse saanud "rahvademokraatlikud vabariigid" Baltikumis peaks edaspidi kuuluma Liitunud Rahvaste Organisatsioonile.

Ettekanne põhjustas rohkete küsimuste esitamist, kuna referent mitmeid mõisteid küllaldaselt ei defineerinud või üldse de-

finerimata jättis, mitmeid andmeid vildakalt käsitas, või vaaleandmeid esitas mida parandati sõnavõtjate poolt.

Kuulajaskonda häiris ka see, et referent hoidus andmast otseste vastuseid esitatud küsimustele ja keerutas oma armaskepsanud kinnistades ümber. Kuulajad olid erava millise vaatevinkli all dr. Taagepera käsitat "rahvademokraatiat". Balti riikides, siis olid ettekannet kuulma ning referendile küsimusi esitama tulnud tuntud isikud balti rahvaste vabadusvõitluse alalt. Eestlastest olid kohal RVN esimees H. Lupp, juhatustliikmed V. Ralend ja M. Randal, välispoliitilise komisjoni esimees J. Kahar, Võitlejate Ühingute Liidu esimees A. Nõmmik ja mitmeid teisi. Lätlaste poolt olid kohal Läti Liidu esimees T. Kronsbergs, v. Upeslatsis ja mitmeid nooremaid jõude, kes küsimuste esitamisel ei olnud kitsid. Samuti olid kohal mitmed leedulased, kes referendile küsimusi esitasid. Kohal oli ka Waterloo ülikooli poliitilise teaduse professor, K. Aun, kes ettekanne kritiseeris selles mõttes, et küllalt ei leidnud valgustamist Lääne ja Ida jõudude vahetõrget aatomrelvade kasutamise võimaluse seisukohalt lähtudes.

J. Kahar kinnitas, et prof. Taagepera teoorie on segi lõõnud Tšehhoslovakkia sündmustega, samuti ei ole selge n.n. "rahvademokraatia" mõiste, millist staatust taotleb Taagepera Eestile. V. Ralend esitas küsimuse, kas prof. Taagepera saatis Helsingi toimuvale Euroopa julgeolekukonverentsi ettevalmistavale nõupidamisele oma sa. Kõllistatavaid memorandumeid mõne organisatsioonile esindajana või üksikisikuna ja miks ta ei arvestanud sellega, et eesti võitlusorganisatsioonid on seal juba oma ettepanekutega esindatud.

R. Taagepera vastas, et ta ei esinda ühtegi organisatsiooni, vaid tegutses iseseisvalt ning et ta püüas valikuliselt oma seisukohtadega avalikkuse ette tulemist.

V. Upeslatsis kinnitas, et ta on oma ajal Lätis lõpetanud marksismi-lenismi ülikooli cum laude ja tunneb seetõttu hästi kommunistide võtteid. Ta nentis, et venelaste sõnadel, lepingutel ja põhiseadusel ei ole praktilises elus mingisugust tähtsust. Kõneleja kriustas alla, et venelaste huvid on läänemere piirkonnas suured ja kommunistid niusuu lõpetavad selle töö, mis tsaaaridel jäi pooleli — balti rahvaste välja raadeerimise ja nende piirkondade Venemaale kindlustamise. V. Upeslatsis kinnitas, et eestlased ja lätlased ei suuda sellele survale vastu panna ja venelased panevad oma tahte Balti riikides maksma ükskõik kas meie kuulume N. Liitu või eksisteerime satelliitriigina. Kõneleja arvas, et R. Taagepera plaani taotlemisega kaotame palju rohkem kui meie võidame.

**METSAKODU
UUDISMAA**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

Kindla peremehe puudumine laostamas eesti parkisid. Kohati kasutatakse neid jätmete mahapaneku kohtadena. Okupatsioonisiisteem ei kulu ainsatki kopikat korrahoiaks. Alles 1960 jõuti nii kaugele, et asuti likvideerima parkides asuvalid vööraid objekte.

Riin Rivanooli veste:

NOORTEPIDU

Asi oli otsustatud. Muldugi tuli pidada noortepidu. Oli seda neile soovitatud ennegi ja nüüd näis selleks aeg olevat kõigiti küps.

Arukeste Anni kutsus kokku oma sõbrannade konsiiliumi ja üheksos sai asi ära kavandatud, kaunistustega võimalvaid valmisvõtted, karastavad joogid, mõned pudelid lahjat veini, seinatööri pidi padjad istumiseks maha ja keskele palju tantsuruumi. Grammofonplasiidid said mitme pere pealt kokku klapiitud. "Kaera-Jaan" kõige pealimiseks pandud ja muudu kenad valsid, foxid, tangod ja muud riita seatud.

Ühe plaadi kohta üles Torukeste Tooni, et "se on just see, mis minu Taaveti kohe põlema paneb" ja selle hirmsa asja saatsime meie siis muidugi otsemaid tagasi.

Nii sai Arukeste maja noortepoeks valmis seatud.

S siis tuli Adaarnal paras mõte, et kutsub õige Augusti peoõhtuks noorte jalust ära. Eks helistaski ja küsis:

"Ei tea, kui sulle nüüd luba antaks, et kui tuleksid õige maale kaarte mängima või nii?" mille peale August kurtjalt sähvas:

"Olen ise isand ja pere-meis omaenda kodus ja võin kaarte mängima tulla igal ajal kui tahan. Oota natuke, küsin järele, kas tahan..."

Tuli välja, et tahtis ja Anni-kegi lubas kaasa tulla.

Nünda sai siis noortepoole ajaks maale sõidetud ja sel-lest tuli üks närvesööv õhtu ja öö. Teate, meie Annikeega, kelle pojad soolest peost osa võtma pidi, ei jõudnud küllalt ära ohkida:

"Ei tea, mis seal küll nüüd tehakse? Poisid ja tüdrukud segamini, terve maja ilma järelevalveta laialt käes..."

Ei saanud Anni öösel sõbaga silmale ja teisel hommikul siis sõitsime linna igauks oma koju tagasi.

Varsti helistas Anni ja ei jõudnud küllalt kiita ega ära imestada:

"No kas tead, lihtsalt uskumatu, kui kenad ja korralikud on meie noored! Igauks oli sõnud ainult ühe võileiva — lõpelt 24 tükki oli pundu. Klaasid viimaseni kõik peetud ja laotud korralikult ritta, vahad tolmunejaga üle tõmmatud, tantsujalad ära poonitud, no nii tippen-toppen, nagu poleks pidu peetudki. Ja ma tahaks näha, kes julgeb tänapäeva nooruse kohta ühegi paha sõna öelda, vähemalt mitte selle ringi kohta, milles meie Aksel liigub!"

Nii läks minu süda ka kohe kergeteks. Ei läinud sellest kaua mööda, kui helistas Võrukeste Vanda ja hakkas kohe kinnisatännitamisega peale:

"See on lihtsalt ennekuulmatu! Majas on sellist mürat peetud nagu oleks orkaan läbi tormanud. Oota ma räägin! Kui ilusa nädalalõpu järele maalt koju jõudsite, oli nähtavasti Valdek oma kambaga siin pidu pidanud. Sõiki on vaaratatud ja jõledat pizza kõrvetamise haisu on terve maja täis. Volderi baar on põhjalikult rüüstatud — no sa tead, Valdek on ju seaduse järele nüüd selles vanuses, kus tal õigus on end praukida — püüandud on ära tamberitud ja tähtsitud, sigareti ja ei tea mis otsi ja tuhka vedeleh igapool väljaarvutud tuhatsoost ja mis kõige kohutavam — voodid on puha segamini!"

"Sa vägeda viits küll! No mis Valdek ise ütleb?"

"Kadunud. Saad aru, poisid pole kuskil!" ja nüüd pani

Vanda juba päris parinagu uluma.

Kadunud oli ka Arukeste Aksel ja meie Margus, ühesõnaga terve punt.

Pidasime plaani.

Meie siiski ei helistanud politseisse aga muidu sai terve sõbrannade konsiilium üles ärritatud ja igauks meist istus telefoniotas nii, et liinid punased. Kuna sedamoodi kõik telefonid kinni olid, ei olnud meil ka võimalik omavahel ühendusi saada ja siis me sõitsime taksidega üksteiste kodude vahet.

Ja lõpuks ilmusid poisid ise välja.

Süütute nägudega võisid nad vastu meie rinnakud ja vastused süütegude peapunktidel olid kui koorilaul nii:

"Käisime tüdrukuid koju saatmas".

"Ei, ei midagi ei juhtunud. Ah voodid, no jah, kui lapsukesed ära olid läinud, mängisime poisid omavahel padjasõda, nagu me vanasti..."

"Ah et kui me alles nüüd lapsukesi saatmas tulime, siis pidi see padjasõda muidugi enne olema jah! Ei, ei, magamistoas nad ei käinud, oli hoopis nii, et tüdrukud harjutasid elutoas. Kaera-Jaani ja kahehäälega laulmist ja poisid pidasid padjasõda. Nüüd me tahtsime just maja koristama hakata, aga..."

Praegu on siis meie pojakesed kõik südapäeval teki alla ja puhkavad õiglased und. On nad ju nii kallikesed kui kaugeist ja kõrgest koolist jällegi kodus tagasi on ja vajavad hoolitsemist ja emalikkut õr-nust. Ja meie — sõbrannade konsiilium — koristame ja kraamime Võrukeste Vanda segliõõdud maja.

Kunstnikud ja sharlatanid

Üks aasta pärast tulekut Saksa Rootsi leidsin koha arhiivitoetajana 1951 Klassiska institutionen. Teiste ülesannete kõrval tuli uurida välismaa ajakirja ja neis leiduvaid artikleid antiikse skulptuuri kohta. Neis — peamiselt ingliskeelsetes — zhiraalides leidsin ka hulki töid moodsa kunsti kohta ja tahtmatult võrdlesin vanade kreeklaste või roomlaste raidkujusid meieaegsetega. Sellest ajast peale olen hakanud suurema hoolega ja huviga jälgima kaa-saagsete kunstnike saavutusi eriti skulptuuri alal, millega muide "ilustatakse" ka Rootsi linnade tänavaid ja platse.

Ei saanud — välja arvatud vähesed erandid — aru, mida kujutavad moodsa kunstnike tööd, leidsin isegi, et mõned neist on õige inetud, igal juhul mittemidagi ütlevad, ning olin sõna tõsis mõttes kurb, et mul puudub igasugune arusaamine "õigest" kunstist ja selle edusammudest meie ajastul.

Küsimust lähemalt uurides selgus varsti, et mina polnud mingi erand tavaliste inimeste ja isegi kunstiarvustajate seas, et leidsin hulki teisi, kel puudus meel moodustest vastu.

Neist kõneleb väga arusaadavalt ja veenvat tuntuks saksakunstiarvustaja Richard W. Eichler oma raamatus "Könner, Künstler, Sharlatan" (Oskajad, kunstnikud, sharlatanid).

Raamatu esimene osa on pühendatud kunstlajaloole kuni meie sajandi alguseni, milles lühidalt kokkuvõtetud kujul antakse hea ülevaade kunsti arengust juba antiikses Egiptuses ja järgnevatel sajanditel. Üks kaaluvaim meeleaja kunstnike trikke seisab selles, et püütakse näidata, nagu oleks praegune kunst loogiliselt võrsunud endisest kunstist.

Kriiputun veel kord alla, et moodsa kunstnike all mõtleb autor neid ariekline, kes kõikusguste "uute voolude", kõikusguste "ismide" taha püüavad peita oma andetust või tahet maksu mis maksab avalikkusele silma torgata ja otse kelmustega — et mitte tarvitada veel kõvemat väljendust — raha teenida.

Need kunstnikud tulevad igal aastal mõne "ismiga" kunstitarile, mille saavutusi siis rikkad võhikud "naidavad" kui mõnda eriti põnevat tsirkuseumbrist. Neid külvatakse üle mõistete virrvarriga, nagu seda on kubism, futurism, konstruktivism, surrealism, tahism jne. jne. ning uute voolude apostlid katusvad nalle selgeks teha, et nad pole öieti muud midagi kui paradamatut loilpead, kelle õige koht on mõni eeslinna ölekörts, mitte aga arenenud kunsti muu-seum või näitus.

Ei ole mingit mõtet lähemalt peatuda nende "ismide" juures. Autor teeb seda siiski ja talitab seejuures õieti. Ta peab ju tõestama, miks ta neid ülimoodsaid trapsikunstnikke maha teeb, milles nende töö siin — kui sarnasest üldse veel rääkida võib — seisab, mida nad peale raha ja kuulsuse taga ajavad.

See "avantgard", nagu enamik meie päeva kunstnikest en-nast nimetada armastab, teenib oma igapäevast leiba teatud sorti avalikust hoolekandest, see on riigi ja omavalitsuste "auhindadest", kunstiteoste müümisest, stipendiumidest. Muajut ja modernistid tavaliselt raha ei saa.

Neist üksikute inimestest.

Leinateated

Los Angeleses, USA-s suri 22. aprillil Peter Leoke, sünd. 21. mail 1892 Viljandimaal.

Park Ridge's New Jersey osariigis, suri 29. aprillil Karl Lepik, sünd. 15. juunil 1887 Tartus.

kes nende teoseldest ostavad, et oma kunstiarvustusega sõpra-de tuttavate ja kõikusgustel ülemuste ees praalida, ei jätke kaugelki mitte, et võimaldada "ismide" kandjate ülalpidamist ka väga piiratud kujul. Asi seisab ju selles, et modernistid on eemale tõuganud rahvamasid.

Nad ise on "loobunud" ühendusest "võhikutega" ja seejuures isegi nii kaugele läinud, et loevad oma ebapopulaarsust laiemates ringides mingi arusaadavaks faktiks ning eduks "alaväärtuslikes" ringides.

Kirjanik ja arst Max Nordau kirjutas juba umbes 70 aastat eest oma teose "Die Entartung" (degeneratsioon) eessõnas, et nende saatus on paha, kes julgevad esteetiliselt moekäsimusi nimetada vaimse lagunemise vormideks. Kirjanik ja (kunstnik), kelle töödsee see puutub, ei anna vastavale kriitikule kunagi andeks, et teda nimetati vaimu-haigeks või petiseks.

Subjektliivne arvustus ja arvustajad on maruvihased, kui neile näidatakse, kuivõrd pinnapealsed ja vähetadlikud nad on või kuidas nad armastavad päri-voolu ujuda.

Isegi publik on pahane, kui selgub, et ta on narridele ja laadareklaamitegijatele järele jooksnud ja neisse nagu prohveteesse uskunud. Need "kalkunstnikud" ja nende kriitiline ihukaitsevagi aga omab suurt mõju isegi teatud ajakirjanduses ning viimane aitab kaasa sellele, et mainitud "suurvaimudel" on võimalus oma ohvreid, tähendab tõsiselt kunstiarvustajaid ja -tundjaid nende elu lõpuni taga kiusata.

"Kuid hädaoht, millesse en-nast asetab töölik asjatundja, et tohiks täismest takistada seda tegemast, mis ta oma kohuseks ja õigeks peab".

Et hirmunägemused grumassid, räpased maalid, niibed skulptuurid ilma igasuguse kunstilise väärtuseta poolehoidu leia-va — kuigi vahetpidamata väheneval määral — ei tähenda muud midagi, et andetus ikka veel mängib oma osa meieaja kunstilises elus.

Üks on kindel, olgu nüüd inimeste vaadetele kuidas lahes, praht, mis praegu veel takistab uue päris kunsti tekkimist, tuleb ka prahtiks nimetada ja ära koristada. Kindel on, et meie seas elab juba praegu küllaltki ehtsaid kunstnikke, kellele tuleb

igal kujul abi anda, et nad saaksid nalle poolt kingitud andeid ka kasutada igasuguse väärkunsti kiuste.

Üheks tähtsaimaks sammuks selles suunas peab autor ära võtma kunsti soodustamist nende kätest, kes pole suutelnud midagi kunsti eduks tegema, kes anonümsete bürokraatidena (näiteks linnavalitsustes) segavad ennast asjadesse, millest neil aimu pole.

Vahkord kunstnik-rahvas peab endiseks muutuma. Kuna varem nii mõnigi geenius kannatas publiku mõistmatuse all, langeb praegusel "moodsal" ajal asjast huvitatud publik igasuguse päevavara ohtvriks.

Autor lõpetab oma töö sõnaga: "Mida tahab kunstnikkond ja mida me kõik ootame on revolutsionääride esilekerkimine igavesti kestvate voolude tekki-miste kasuks ja ajavaimu ülehindamise langus".

OSKAR ANGELUS

Armsat sõpra

Erich Pops'i

mälestavad leinas

ELMAR KOHH
EDGAR PUIDE

perekondadega

Oma armast viilistlast

Erich Pops'i

Sünd. 12.6.1904

Surn. 3.5.1973

mälestab sügavas leinas

KORP! TEHNOLA

Magda Gheorghiu

n-na Viirmann

Meie armas Pata — öde, sõber ja inspireerija — lahkus meist jäädavalt Eukarestis 5. mail 1973

PAUL ja SALME

IVI ja VIKTOR
lastega

SUGULASED ja SÕBRAD

Eestis, Rootsis, Kanadas ja

Rumeenias

Armast sõpra

Erich Pops'i

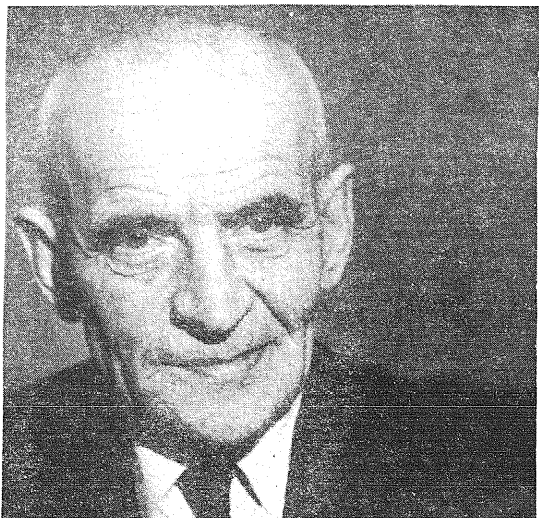
leinavad kurbuses

ALBERT LAIGNA
abikaasaga

LEMBIT NUGISEKS
perekonnaga

NIKOLAI PÖLDER
abikaasaga

ALBERG WREINTAAL
perekonnaga

Artur Adson on kirjutanud eesti kirjanduse ainulaadseima, hardaima ja siiraima luuleraamatu, ütleb arustaja Helmi Eller.

Harras võrumurdes värsskroonika

Artur Adson: Rahumäe kannel. Kodutse' värsi'. Eesti Kirjanike Kooperatiiv. Lund, 1973.

Suurem osa "Rahumäe kannel" sisust pärineb aastast 1940-1943, aga kahes viimasest tükis on haruldusena luuletusi sünniaastaga 1945, 48, 68, 69, 71, 72.

Õigupoolest see luuletuskogu ei kuulukski avalikule erutusele. Ta on selleks liiga harras ja intilime, eraeluline. Seda lugedes mõtleme rohkem loojale kui loominguale. Mõtleme tema südame soojusele ja erkusele, mis ju küll alati on tema luulet laieloomustanud. Kõrgeleval kogu luuletused on tärnimeele tagasi vaatamine koos elukaaslasega kaidud pikale teele, veelkordne ülemialu elupõltselt armastatule.

Luuletusest luuletusse võime jälgida inimese õnnelikkust turvalist koosoleku, vastastikust helust ja hoolitsust, teineteise toetamist haiguse ja vanaduse päevil. Rida luuletusi kirjeldab rüüa, oma kodu ehitamist "Rahumäele", "... ja majan elat kõige päält ja kõigem sina", "peratümbast jäämine siia. Ainus mure: mis saab ühe lahkudes teisest? ("Kui sina..." "Kui mina..." "Tõestamini") Ja nii väga mõistavat palve nagu Philomoni ja Baucisel: "... oh, lähness mi sis koon!" (26/27.3.1971)

Luuletused on nagu kõnetlused, nagu kirjad, südamlukud, lühisad ja igapäevastõnalised. Nende lahtiharutamise asemel piirdugem mõnede pealkirjadega: Ehituse algu, Kodu kavi, Perispaik, Maja hää' vaimu!; Emakene akne all, Vanaesä kiri, Sinu kambre, Sinu magamine, Su rahutus, Sa istut, Sa kõnnit, Sa muret päit, Tulemine kodu, Armukäe ail, Uits toise kõrval.

Oleme saanud eesti kirjanduse ainulaadseima, hardaima ja siiraima luuleraamatu.

Maapaos loodud luuletustes ei puudutata enam Rahumäe kaotatud õnnekodu, vaid kurdetakse maa ja rahva õnnetust.

Oh maa, mu maakene, Ikma pla ma sinu peräst, henge järest valutama, süünen suurt loinä kandma, kangest pla ma kaubama kõigest väest oigama — ent kas omgi ilma-maan niida kõva kaubamisi, niinka kõvra kaubamisi, sinu, minu maa peräst — oh maa, mu maakene!

Luuletuskogu on läbini võrumurdeline. Välja arvatud pikem rahvalaululine "Kaibuse laul", on kõik luuletused riimidega, kindlas värsi- ja salmimõõdus.

Raamatu väga kauni kujundusega, gooti kirjas tekstiga kaas on autorilt eneselt.

HELMI ELLER

"Elame üle ka Sovjeti" Ameeriklane Eestist

NEW YORK (VES) — Ajakirjanik John Bausman, kes hiljuti külastas N. Venet ja käis ka Tallinnas, kirjutab, et eesti on N. Venes ainus koht, kus võidakse jälgida televisioonist ameerika seerianäiden-dit "Peyton Place". See saade antakse küll Helsingi t-v-s, kuid Tallinnas on kerge Helsingit jälgida, kui soetatakse vastav antenn ja eri vastuvõtu-seadeldid. Kirjutises, mille juures on toodud ka kaks fotot eesti noorusest Tallinnas, üteldakse edasi, et Helsingi TV ei too ühtegi anti-nõukogudelikkust saadet ja seepärast ei ole vene võimudel mõtet Helsingi jälgimist keelata.

Ajakirjanik on käinud ka ametlikult jutul. Need on erilise hoolega katsumud võrrele selgeks teha, et eestis ei olevalt mingit venestamist. Üks hotelli ametnik on koguni ütelnud, et eestlased assimileerivat venelased, mitte vastupidi. Hotelli ametnikud nõukogudemaal on tavaliselt MVD erilülesannetega partellased ja väljajäetud propagandistid.

Eesti kiitmisena mainib autor, et Eesti talusaadusi, kala, metsamaterjali ja tööstuskaupaid müüakse kogu N. Liidus. Võbras muidugi ei tea, et "müümine"

N. Venes, on ajakirjanikule kinnitanud ka üks Moskvas Tallinna asunud majaperenaine. Parem ad olevat kaubad, korterid ja üldse kõik, kiitnud moskvalanna, lubades eesti keele ära õppida, et Tallinnas paremini koduneda.

Cardiffis Inglismaal tähistas 75-a. sünnipäeva Salme Toop, n-na Rät-sep. Juubilar on lõpetanud Tartu ülikooli õigusteaduskonna ja töötas Tallinnas vandeadvokaadina. 1939 abiellust kapten Alberti Toopiga ja lahkus Eestist, asudes elama Inglismaale.

Pögeniku kadumine

Algus lk 1

Jersey osariikides. A. Suslovi kodust lahkudes jäi ta tuba olukorda, nagu eespool märgitud. Korteri peremees V. Miller leidis selles laulu kaks kirja. Üks oli A. Suslovi ema kirja, saanud Venest järeleparimiseks, kuidas pojal USA-s läheb, tundes muret tema saatuse pärast.

Teine kiri oli A. Suslovi vastus emale, mis oli jäänud isegi lõpetamata. Selles ta kirjutas, et ärgu ema tema pärast muretsegu. Et ta elab heade inimeste juures ja et ta kavatseb ema järele tuua USA-sse, milleks tahab külastada New Yorki minnes N. Vene konsulit!

Vene ringkonnas märgitakse, et senini pole neil korda läinud muud kindlaks teha. Neil on aga teada, et A. Suslovi võinud immigratsiooniametis ja lahkunud sealt kui temale antud pärast kategoorilist nõudmist tema olukorra vajalik väljasõidu luba USA-st. Teda saanud seeläbi N. Vene saatkonna ametnikud. Lisatakse, et Washingtonis ei

kaheldavat, et A. Suslovi on juba tagasi N. Venes.

Need, kes A. Suslovi tunnevad ja kelledega ta läbi käis, on vene sinise ajakirjanduse teatel veendunud, et ta vabatahtlikult N. Venesse tagasi ei siirdunud ja et ta sattus N. Vene KGB agentide püüsesse. Oma armaviste kindlusteks toovad nad mitu viimast ajal aset leidnud erilist juhtumit.

Nimelt elab Lakewoodis veel üks vabaduse vallitud "Vishera" meeskonna liige Pavel Slordia. Mõni aega tagasi lähenenud temale Lakewoodi linna tänaval auto kahe tundmata tugevaka-svulise venelasega. Jõudnud tema kõrvale, pärtitud autost, kuhuta läheb?

Saanud vastuseks, et koju - kutsunud tundmatud mees autosse, lubades ta koju soidutada. Suurel keeldunud. Seejärel hüpanud mehed autost välja ja kaetsetanud Slordiat autosse tirda, mis vasturabelemise tõttu pole õnnestunud.

Teine omapärane lugu juhtus "Vishera" kapteni Dudnikovi-ga. Tema korterisse ilmus mitte kaua tagasi keegi mees, kes oli väga huvitatud, kuidas Dudnikov on rahul oma olukorraga.

Vaadates Dudnikovi kätele ühtluid külastaja, et nähtavasti tuleb pögeniku rasket tööd teha, millele päritu vastanud, et ta töötab vabrikus.

Seepeale seletanud külastaja, et N. Venes oluaks Dudnikov töötamas valges kitiis ja vormimütsis. Et sinne elu on hoopis teine, raske. Et Vene väga kogemustega kaugesõidu kaptenid. Jutt lõppenud selle-ga, kuna Dudnikov ebameeldiva külastaja saanud ukse taha. Nüüd elab ta mujal, et vabaneda nõuk. agentide jälitamisist.

Asja igati selgitada püüdnud sinise vene ringkonnas märgitakse, et Suslovi loos on palju salapärasust. Nad ütlevad, et Vene tsheksistide huvi pögenenud lae-va meeskonna vastu on täiesti arusaadav. Venel viibid sadu suuremaid ja vähemaid laevu välisvetes ja välissadamates ning randade läheduses, kus on ka pögenemisevõimalusi. "Vishera" pögenemine on kõikidele põgenda soovijale eeskujuks. Vene diktaatorid kardavad, et Vene leiab järelelegemist. See-pärast tahetakse, makkusu mis maksab, pögenike kätte saada. Heaks hirmutamiseks põgene-miskavatsustele oli ka häbiäär-ne Kudrika lugu, märgitakse põgenike ringkonnas vene lehes.

Mis saab siis...

Algus lk 1

haneb pidevalt surmades läbi ja nende arv lõpeb arvestavasti aastal 2010. See nõrgendab muidugi rootsi-eestlast. Kõneleja arvas, et juba nüüd võib näha eestlaste pere rootsistumise märke, eriti segaablude näol.

Rootsi eestlastekonnas arvatakse, et umbes 10.000 sealselisel eestlastel on neid, kes on seotud ühe või teise eesti org-iga. Pessimistid arvavad, et paarikümne aasta pärast on eestlaste arv Rootsis nii väike, et pole võimalusi küllaldaselt tegutsemiseks. Seejuures on arvestamata aga, et segaabludest kasvab nn. pooleestlaste arv. Kahjuks pole neid suuremal määral aktiveeritud. See on aga võimalik, ja sellega võib oletada, et eestlusi siiski Rootsis püsib veel õige kaua, vähemalt suuremates kes-kustes.

Väitnud, et rootsi-eestlane on sõjapögenikuks muutunud nüüdseks sisserännanud, märkis ta, et sellega seoses on eest-lased Rootsis kujunenud mitu juba kujunenudki vähemusrahvusgruppiks. Saabumisaegadel Rootsi loodi seal suur arv eesti organisatsioone, milliste tege-vus oli väga elav. Org-e on praegu palju, tegevaste arv aga vähenenud, mispärast kuulub üsna palju energiat nende käitise-hoidmiseks. Referendi statistika

EELKIRK

STOCKHOLM: Peapiiskoplik kog. Emadepäeva jumalat. 13/5 kl. 14 Jakobis, kog. õp. solist H. Klement, oreil H. Kiisk, laululehed.

BORÅS: Carolis jumalat. 13/5 kl. 15 õp. Götres, laulud. GÖTEBORG: E. L. Läänep. Rootsi kog. jumalat. Kristiines 13/5 kl. 14, õp. Takkel, oreil PG Strömberg, laululehed.

GÖTEBORG: Ev. lut. Gbg kog. emadepäeva jumalat. St. Paulis 13/5 kl. 14, õp. Wilund, solist AC Wilund, oreil L. Lindblom, laululehed. Pärast Naisringi korraldusel kohvilaud kog. majas Stockholm, 14-16.

HALMSTAD: Olaus Petris emadepäeva jumalat. 13/5 kl. 15, õp. Tõidsepp, oreil B. Ström, laululehed.

HELSINGBORG: St. Marias emadepäeva jumalat. 20/5 kl. 13, õp. Tõidsepp, oreil H. Liden, armulaud, laululehed.

JÖNKÖPING: Kristina kog. saalis jumalat. 12/5 kl. 16, õp. Takkel, laululehed, pärast kohvilaud.

LANDSKRONA: St. Johanne-s emadepäeva jumalat. 20/5 kl. 17, õp. Tõidsepp, oreil I. Nilsson, armulaud, laululehed.

ÖRFSTRÖM: Kirikus emadepäeva jumalat. 19/5 kl. 13, õp. Tõidsepp, oreil E. Pöhl, armulaud, laululehed.

UPPSALA: Mikaelis emade-päeva jumalat. 13/5 kl. 16, praost Koolmeister, oreil B. Nordin, laululehed. Pärast kog. õhtu kog. majas, Timmer-mans. 2. Kõneleb praost Kool-meister ja R. Norvell näitab filmi Gambiast.

EESTI AP. ÕIG. KIRK

GÖTEBORG: Kristuse ülest-kirik Guldhedenis, 13/5 kl. 11 liturgia, preester Poska.

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik, 13/5 kl. 11 rootsikeelne liturgia, ülemp. Nael.

SOOME ORTODOKSIKIRK

ESKILSTUNA: Õhtuteen. 12/5 kl. 17 St. Anna ortodoksikabelis, Halenigatan 1 ja liturgia samas 13/5 kl. 10 soome ja rootsi keeles, ülemp. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Ne-lipuh Kirik, Brävallag. 11, 13/5 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 emade-päeva jumalat, H. Vahtrik ja H. Laur, laulutekkandid, Kristus surma mälest 15/5 kl. 19 piibli ja palvet. 19/5 kl. 18 Herbert Söderström abik. Torontost, laulutekk.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt. Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 12/5 kl. 18 ja 13/5 kl. 15, R. Kaups USA-st ja R. Lindström Kanada-st.

ALINGSÅS: KFUM, Östra Kyrkog. 8 B, jumalat. 13/5 kl. 11, H. Söderholm Kanada-st.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 13/5 kl. 11, kohal. vennad. 14/5, 15/5 ja 16/5 kõneleb R. Kaups.

GÖTEBORG: sMYRNA« Parki, 1, jumalat. 12/5 kl. 15, 13/5 kl. 15, H. Söderholm Torontost, pühapäevakool.

NORRKPÄÄ: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 13/5 kl. 13, E. Medri jt. Betania, Brådg. 54, palvet. 12/5 kl. 18, heilindit K. Rald.

KOIT VEERTEE ja Riina Pahv Eskilstunast kuulutati maha abielulujatena. Laulatus toimub Forsi kirikus 9. juunil.

ILMAR KAAKOT, kausaagne Vaba Eesti Kõrvald juhatusele New Yorgist saabus Inglismaale koos abikaasaga. Nad teostavad pikema reisi mitmes Euroopa riigis peatudes.

kohaselt on Rootsis eesti org-e 100 ja 200 vahel ja ajalehti 7. Ta avaldas arvamus, et tegutsemi-ne eesti orgides noorust ei näi ahvatlevat. Neil on tegutsemisel ju valikuvõimalus ka rootsi ühis-konnas, kusjuures eesti rahvus-grupp muutub ikka enam sarnaseks rootsi rahvusele kui maa pärisrahvale. Referent esitas seejuures küsimuse selgitami-seks ülevaatiikke graafikaid.

ERF...

Algus lk 1

MOSKVA EESMÄRGID

Taotlustest juulgeoleku kon-ventsi ümber refereeris Esmo Ridala, avaldades kokkuvõttes järgmist:

Kui N. Liit esitas 1954 esimest korda mõtte Euroopa juulgeoleku konverentsi korraldamiseks, oli küsimus poliitiliselt offensiiv-st - ameerika väed tuli sundi-da diplomaatiliselt vahenditega da diplomaatidele, et anda talle Lääne-Euroopa alutada poliiti-liselt Moskva. Toileaesges õhkkonnas see ettepanek oli aga lootusetuks katseks.

Kui sama konverentsi idee kerkis kuuekümmendade aastate keskajaga uuesti üles, olid N. Liidu eesmärgid osalt samad kui enne - ameerika väljasun-dimine Euroopast ja Lääne-Eu-roopa alistamine poliitiliselt va-henditega Moskva. Kuul päle selle oli tulnud uus motiiv: N. Liidu seljataguse kindlustamine võimaliku konflikti puhuks nüüd ideoloogiliseks vaenlaseks muu-tunud ja üha tugevneva Hiina-ga. Konverentsi idee teostamisel oli väga palju raskusi, kuid osalt aitas neist üle Soome, kes pak-kus end mais 1969 konverentsi korraldajaks ning andis ka muul teel diplomaatilist abi.

Dipolis Espoos 22.11.1972 alanud 34 riigi Helsingis asuvate saadikute eelläbirääkimised on puudutanud eelkõige protsedu-rifiksimusi ning päris juulgeole-kuis koostöökonverentsi päeva-korda. Shvetteti ettepanekul on probleemid jagatud nelja "kor-vi", millest esimesse kuuluvad juulgeoleku ning riikide vaheliste suhete põhimõtted, teise majan-duslik ja tehniline koostöö ning miljöökaitse, kolmandasse in-meste ja ideede senisest vabam liikumine üle piiride ning neljan-dasse sammund pärast konve-rentsi lõppemist ning võimalik Euroopa püsiva koostööorgani asutamine.

Päris konverentsi avatakse ar-vatavasti juuni lõpus või juuli al-guses Finlandimajas Helsing-is. Oodatakse, et päris konve-rentsi esimeses voorus 34 riigi välisministrid peavad ilgaüks Teise faasis määratakse vasta-valt neljale "korville" neli komi-sjoni ning hulk allkomisjone. Kolmandas faasis tulevad kokku jälle välisministrid või siis valit-suste juhid või riigipääd.

Balti seisukohast on tähtsa-mateks küsimusteks rahvaste enesemääramise õigus, nega-tiivses mõttes praeguste piiride kindlaksmääramine ning veel in-meste ja ideede senisest vabam liiku-mine.

Moskva püüab selle konve-rentsi saavutada rahvusvahe-lise tunnustuse vallutuste oma läänepiiril. ms. Balti okupa-tsoonile, saada majandusliku

Kohalik elu

STOCKHOLM

EDU 50-a. juubel

Eesti Demokraatliku Uniooni (EDU) 50-aastapäeva tähistami-ne toimub pühapäeval, 3. juunil Stockholmis Eesti Majas. Kell 12 juubelikoosolek (avastaja Eksel Mark, Juhan Käis Torontost kõ-neleb poliitilistest ideoloogilistest demokraatia alusena, laulutek-kandeid Valdeko Jürisloot Harri Kiiski klaverisaatel, kuna EDU erakonnast kõneleb Enno Pen-no. Kell 13 eine, sõnavõtt ja ter-vitused, meelelahutuseks Göta-borgi laulgrupp "Lemmikud". Enne üritust kl. 10.30 toimub lil-lede asetamine endiste esimee-Ste R. Penno ja J. Sikkari ümri-le Högalidi kabelis. Einest osav. registr. kuni 28 maini. 785 37 93 (Indrek Martinson) või tel. 11 59 78 (Helga Kilvar).

JÜRI PIIR Stockholmist kuu-luati abielulujana maha Ingalli Greeniga. Laulatus toimub 16. juunil Väversunda kirikus Vad-stens.

MAIE KIMBERI laulatus Lennart Colmaga toimus Sock-holmi Jakobikirikus. Laulatus peapiiskop K. Veem. Pulmapidu toimus Eesti Majas.

koostöö läbi toetust lääneriiki-dest, mureseda kindlustuse oma seletajatele silmas pidades võimaliku konflikti Hiinaga ning taotleda poliitiliste vahe-n-ditega kogu Lääne-Euroopa alustamist. Lääneriigid loodavad arvatavasti lähedemas koostöö läbi idabolkiga vahendades sõja hädaohu ning saada kasu ma-janduslikust läbikäimisest. Ettekavade järgnesid elavad läbirääkimised.

koosolek vaatas läbi ja kinni-tas mõeldud tegevusaasta aruanded ja käesoleva tegevu-saasta tegevuskava ja eelarve.

Tegevuskavas on esikohal ak-tiivsed ühenduses eeloleva jul-gestuskonverentsiga.

UUS JUHATUS

ERFI esimeheks valitakse se-nine esimese mng. E. Krepp.

Juhatus valitakse järgmises koosseisus: !. Aule, E. Elia-ser, A. Horm, M. Juhkam, R. Kaasik, K. Käärlik, A. Lemberg, A. Martinson, B. Mäelo, V. Mänd, H. Nurk, S. Nurmiste, V. Palm, M. Parre, I. Randmets, K. Risti-kivi, A. Ruusa, V. Saluste, L. Schönberg ja J. Meester.

Rev. komisjoni valitakse koos-seisus: A. Mägi, J. Ojasaun, E. Penno, E. Rumma ja H. Somp. Finantskontroll komisjon: E. Karma, L. Laid, S. Nurmiste ja A. Rossmann. Valimisloimkond koosseisus: K. Lindma, J. Mühberg, H. Kilvar, R. Tarmet ja R. Kuutma.

TOETUS TÖELISELE RA-HULE

Eisinduskogu otsustas ühineda rahvusvahelise üleskusega töö-liseks rahuks ja reaalseks juulgeolekuks Euroopas, mida on kavatsus esitada juulgeoleku kon-verentsist osavõtva maade va-litsustele.

See üleskute avaldati esimest korda 1972 a. detsembris rea sil-mapaistavate prantslaste poolt. Sellega ühnes ka. jaanuaris Euroopa Poliitiliste Teaduste Akadeemia täiskogu brüsselis, kes otsustas teha rahvusvaheli-se aktsiooni ülekutega ühine-miseks. Selle võrdlemisel pika üle-skute oulisemaks sisuks on rea ühinenud rahvaste inimõiguste ülddeklaratsioon toodud täht-samat õiguste ja vabaduste rakendamise nõue. Nõudes näiteks liikumisvabadust, elukohavali-kuvabadust, ebiellumise vaba-dust, mõttevabadust ja infor-matsiooni vahetamise vabadust. Ülekutega taotletakse ka kontrollitavat relvastuse vähen-damist ning mõistetakse hukka võraste sõjaliste jõudude juure-solek varem mitte okupeeritud aladel.

Lõpuks peetakse vajalikuks vahekohtu loomist, mis lannen-daks kõik tülid Euroopa riikide vahel.

TIINA KOSENKRANUS ja Brad Havis esinesid Seattle's USA-s toimunud muusikaühis noortele kohaliku koopera-majas.

Kes heegeldab või teeb pul-gapitse ehk koob võid?

Teat. tel. 08/45 78 49.

Samas Eesti rahvariided odavalt müüa.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldu-sega matusetööd

A. C. Andersson

Begravnings- och Eldbegjöringsebyrå

Östra Larmgatan 14, Göteborg
pöki: vastu NK P-maja.
Tel. 031/11 53 06 - 11 90 46
Korter 23 41 52 - 18 69 41

Erjala:

Eestikombelised matusetalitused

✠
Ootamatult lahkus minu ar-mas abikaasa

Voldemar
Aavik

Sünd. 28.7.1901 Rakveres

Surn. 30.4.1973 Pompeis, Itaalia

Sügavas leinas

ELFRIEDE

Matusetalitus toimub teisi-päeval, 15. mail kell 14.30 He-liga korset kabelis Metsakal-mistul.

✠
Korp! Tehnola vilistlast

Erich Pops'i

mälestab leinas

EESTI KORPORATSIIONI-DE LIIT

Jaan
Jõgilaht'e

mälestavad tema I surma-aas-tapäeval 11. mail

ABIKAASA

ÕDE PEREKONNAGA

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

Suomenkieliset ohjelmat:
Ei suomenkielisiä ohjelmia.
10.00–11.00 Moskova – Helsinki.
Kaksi kaupunkia, kaksi kultin-
tuutta. Viideltä ja asiala kahdesta suur-
kaupungista.
Moskva – Helsingfors. Miljöer,
människor och musik från två hu-
vudstäder. Textat på svenska.
11.15–11.50 Filma själv. Färg. 6. Att
visa sin film.
17.50 Helgsmålsringning. Färg. Från
Olaus Petri kyrka i Örebro.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
18.30 Fransmännens Frankrike – be-
sök i den lilla idylliska staden vil-
lefranche. Färg.
19.00 Stjärnmanegen. Färg. Franskt
cirkusprogram med toppartister
från hela världen. Presenterar: Ro-
ger Lancze.
19.30 Det jäser i Norge – hembrän-
ning och spritlagstiftning. Färg.
19.50 Den gyllene pilen. Färg. Nord-
sk tävlingslek med TV-kamera i en
direktsänd artistunderhållning från
Göteborg. Programledare: Jan Ga-
briellson.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, sport
och väder.
21.30 Resan. Färg. En stor man, en
munk, en fotograf, en överste och
en liten man tillbringar en natt i en
nytt ombord på en båt. Finlands bi-
drag till Montreux-festivalen 1973.
21.55 TV-nytt, väder.
22.00–22.50 Cannon – amerikansk
deckarserie med William Conrad.
Färg.

TELEVISION 2

15.35 Livskris: "... Man blir ju
kvinna ...". Vissa händelser i livet
innebar att hela ens situation rad-
kall förändras och man måste ställa
om sig både känslomässigt och so-
cialt på ett sätt som kan vara både
svårt och påfrestande.
16.15 Krig och fred. Färg. 16. Två
möten. Repris.
17.00 Niklas och Figuren. Färg. 2.
Niklas räddar Figuren från att
drunkna och träffar Granskingsfigu-
rerna. Textat.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Den förtrollade karusellen.
Färg.
17.35 Mäman. Färg.
18.00 Black Beauty. Färg. 6. Ponny i
färg.
Medverk: William Lucas, Charlotte
Mitchell, Judi Bowker, Roderick
Shaw.
18.30 Affären Enbom. En dramatise-
ring i tre delar av Sveriges mest
omfattande spionmål. Del 2. I atom-
bombens skugga.
I rollerna: Helge Skoog, Rolf Björk-
holm, Christina Frambäck, Made-
leine Richter, Jan Bergquist, Sara
Arnä.
19.30 Rapport med TV-nytt och vä-
der.
20.00 Mona och Marie av Anita och
Lars Molin. Del 3. Färg.
Medverk: Gunilla Thunberg, Inger
Holmström, Palle Granditsky, Fillic
Leycock, Ulla-Bella Gabriellson, Bo
Brundin, Thomas von Brönsen och
Stefan Bengtsson.
20.30 Pähopp. Färg. Pähop-
pare:
Frank Andersson, Håkan Ersgård,
Jacques Verup och Åke Whilney.
Medverk: Bengt Brunsjö, Göte
Fyrhning, Anne-Marie Gylenspelz,
Marianne Hedengravn, Lars Hum-
ble, Kjell Lilja, Hans Sandström,
Brita-Lena Sjögren, Connie Sjölén,
Evely Storm, Arne Strömberg, Rune
Turesson m fl.
21.00 Picnic – en utflykt i det gröna.
Färg. Amerikansk långfilm från
1955. Regi: Joshua Logan.
I rollerna: William Holden, Kim
Novak, Cliff Robertson, Rosalind
Russell.
22.50–22.55 TV-nytt, väder.

TV Söndag

10.00 Uutisviiikko. Nyhetsveckan.
10.15 Hyrtä. Ohjelma leikkikälisille
ja heidän vanhemmilleen.
Snurran – för barn i lekåldern och
deras föräldrar. Textat på svenska.
10.30–11.00 Metsä on Suomen tuki.
Maanviljelijöiden arvostus on lasko-
nut, mutta pihkosa yksityksmies-
stämme on vielä maanviljelijöiden.

ja maanviljelijöistä riippuu, rii-
ttäkö puuta ja työtä.
Skogen är Finlands stöd. Största
delen av de privatägda skogarna ägs
företagare av jordbrukare och det
beror på dem om virket och arbetet
räcker till.
16.30–16.50 Regionalt: Piraten berät-
tar. Lasse Holmquist presenterar
ärru ett program från 1962 med
Fritiof Nilsson. (Södra regionen)
16.50–17.15 Regionalt: Mitt hus och
min trädgård. Färg. Sören Engel-
brektson. (Södra regionen)
17.15 "Man har ju räknat da-
garna ...". Röster från en helt van-
lig arbetsvecka när några av oss
fick pension.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Vila i Gud. Färg. Meditation
och lovsång från S:t Davidsgården i
Rönneby, som hör till svenska stats-
kyrkan och från folkhögskolan i
Sjövik. I Sjövik samlas varje som-
mar medlemmar av olika svenska
kyrkosamfund för studier av de he-
liga skrifterna och meditation.
19.30 Varför är inte gäddan en ädel
fisk? Färg. Äret vid en sjö för fri-
tidsskåre.
19.00 Idrott – kroppens fostran eller
hela människans. Man kan se idrot-
ten isolerad – där huvudmålet i
första hand är att vinna, i andra
hand är att hålla kroppen i trim.
Man kan också se idrott som något
som hör samman med kultur och
politik, med hela människan.
19.30 Ta mig på ordet. Färg. En när-
gånens frågelek med Meta, Kersti,
Ewonne och Mollas.
20.00 Ur leken. Färg. TV-film efter
en novell av den göteborgske graf-
kern, målaren och författaren David
Ahlqvist.
Növlens handling om en äldre man
som en dag tvingas inse att han är
"en lekman", i huvudrollen: David
Ahlqvist. Manus och regi: Lars-Erik
Liedholm. Textat.
20.25 Kronotoppar. Färg. Under
sommaren 1972 besökte Sven Hög-
lund och Bo Malmberg några kro-
notoppar i Norrland.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, väder.
21.30 ca Sportspegeln.
22.20–22.55 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

15.10 Döden tänkte jag mig inte så.
Färg. Ett dokumentärfilm av Jonas
Sima om dödens praktiska, ekono-
miska och sociala problem.
16.00 Scener ur ett äktenskap av In-
gram Bergman. Färg. Del 5. Anaf-
beterna. Repris.
16.50 Kapplöpning med kaos. Färg.
Varje år skördar trafikken alltför
dödsoffer. Avgäver från miljoner bi-
lar, ljudbanger från överljudsbil-
ar, offentliga trafikplatser och motorvä-
gar blir ett allt påtagligare miljö-
problem i växande storstadsområ-
den. Västsvensk reportage.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Den förtrollade karusellen.
Färg.
17.35 Bo i skogen. Färg. Några engel-
ska barn berättar om sitt dagliga liv
i Cannock Chase – ett skogsområde
när i England.
18.00 De rödas uppror. Färg. Del 8.
Långt färd.
Medverk: Hans Jungmark, Mats
Nordström, Christer Strandberg,
Roland Borén, Berit Augustsson
m fl.
18.30 Kissa och Tommy. Färg. Kissa
Magnusson, Tommy Körberg och
Heta Linjen bjod på musikalisk
underhållning.
19.00 På tu man hand ... Svenske
Hans i Arbrå berättar för Gösta Ol-
sen.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder
och sport.
20.10 Musik på spel – tredje. Färg.
Hasta Teleman presenterar det
närsta i dragspelvägar och lite till.
20.50 Strindberg i TV 2: "Jag har
ledsnat på att sitta och gissa hur
världen ser ut." Färg.
I mitten av 80-talet reste Strindberg
runt i Frankrike för att "upptäcka
urinnevärnarna, lantbefolkningen".
Om hans kritik av det industriälse-
rade samhället handlar det fjärde
programmet i Strindbergsserien.
Textat.
22.00–22.05 TV-nytt, väder.

TV Måndag

9.05–9.15 Switch on! 29. Lågstadiet.
9.45–10.10 Opinion och massmedia. 2.
Vad roligt är. Gymnasiet.

10.35–10.55 Havet. 1. Kalorier ur ha-
vet. Högstadiet. Textat.
12.00–12.15 Vård och nöd. 1. Vad är
vård? Högstadiet.
12.20–12.40 Film – TV – verklighet.
1.25 verkligheter/sek. Högstadiet.
12.45–13.05 Den hotade livsmiljön. 2.
Jorden är liten. Högstadiet. Textat.
14.30–14.50 Naturkunskap åk 2. Färg.
4. Människans villkor. Gymnasiet.
16.30–16.45 Snickar-Holgers verkstad.
Färg. Holger och Astolf klar ut sig
och går på konsert.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Teaterkärnan med den ameri-
kanska teatergruppen "Story
Theatre". Färg.
18.30 Världens djur och natur. Under
sommaren kommer TV i en gång
i veckan sända utländska natur-
och miljöprogram. Ikväll "Sojabif-
far och svampburgare", med fö-
dödmessforskaren Magnus Pyke.
19.30 Deserterör. Rekonstruktion av
en avrättning. Berättelsen om den
amerikanske soldaten Edward Do-
nald Sloviks arkebusering den 31
januari 1945 i Sainte-aux-Mines i
Vogeserna, Frankrike.
Programmet bygger på dokumentär
material. I huvudrollen: Lars-Erik
Berenet. Manus och regi: Harald
Westman.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Mot vägen. Decentralisera
hur långt då? Reportage och utfråg-
ning inför riksdagsdebatten om re-
gionalpolitik. Programledare: Sie-
wert Ohlén.
22.15–22.20 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Den förtrollade karusellen.
Färg.
17.35 Måndagsgagan. Färg. Björn
Granath läser för de yngsta.
18.00 Våra folksjukdomar. Färg.
Neuroser, Angst, depressioner och
fobier är någonting som varenda
människa känner någon gång. Trots
att det är så vanligt så är neuroser
ett mycket känsligt ämne och de
alla flesta vill inte erkänna sina
besvär med "nerverna".
Medverk: prof. Jan-Otto Ottosson
och Göran Sedvall, doc Bo Sigrell
och barnpsykiolog Inga Sylvander.
Programledare: Göran Karietors.
Textat.
18.25 Anslagsstavlan. Färg.
18.30 Ställ upp – final. Färg. TV 2:s
rikssomfattande talangakt landat
runt avslutas med stor final på Cir-
cus i Stockholm.
19.20–19.30 Regionalnytt.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och vä-
der.
20.00 Utmaningen. Färg. Kan vi bli
vän med döden? Detta är Utma-
ngens huvudfråga denna gång och
de som diskuterar den först i ett
par filmer och sedan i studio är
psykiolog Emmi Gut och läkare
Werner Duvernoy. Programledare:
Per-Arne Axelsson.
20.30 Krutgubbar – engelsk komedi-
serie med Arthur Lowe, John Le
Mesurier och Clive Dunn. Färg.
21.00 Utmaningen. Färg. Tittarna har
möjlighet att ringa och tala med
Emmi Gut och Werner Duvernoy
kring frågan "Kan vi bli vän med
döden?".
21.50 Kvällsöppet. Färg. Per Grever
med gäster. Färg.
22.35–22.40 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

16.30–16.40 Låssaslekar. Färg. 4. Pip-
pitäglar.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Träff Isak. Färg. Sportmagasin
för alla åldrar. Programledare: Kjell
Isaksson.
18.30 Rolf Harris show med Eartha
Kitt, Bernard Cribbins, The Mix-
res, Hurricane Force, The David
Toguri Dancers och The Ladybirds.
Färg.
19.10 Helan och Halvan med Stan
Laurel och Oliver Hardy.
19.30 Musik är Rysslands själ. Färg.
Ett program med och om den store
ryske musikern Mstislav Rostropo-
vitj som vi får följa på turnéer
utomlands och på den ryska land-
sbygden, som dirigert vid Bolsjoj-
teatern och som cellosolist i Salz-
burg.
20.30 Insyn: Herr Holgers penningar.

Färg. Sedan Holger Bergerus blev
högste chef för det statliga penning-
lotteriet har institutionen blivit allt
djärvare i sin marknadsföring. Löp-
sedlar, affischer och annonser har
fått kontroversiella budskap, som
anklagats för att sprida krass ve-
kotidningsfilosofi. Nu duggar an-
mälningarna till konsumentombuds-
mannen mot Penninglotteriet.
Sören Larsson och Lars Slindeby
granskar vad som händer och vin-
narna berättar vad de gjort med hög-
vinsterna.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Budgie med Adam Faith. Färg.
4. Min kompiss.
22.25 TV-nytt, väder.
22.30–23.05 Filma själv. Färg. 6. Att
visa sin film.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Den förtrollade karusellen.
Färg.
17.35 Tisdagsgagan. Färg.
18.00 En blodig historia. Peter Davis
om ett bortglömt krig vid sekelskif-
tet mellan USA och Filippinerna.
18.30 Då går vi till Maxim. Stumfil-
mer i den gamla kvartersbion.
18.50 Naturvaktarna. Färg. Carl
Eideastam, Pelle Palm och Nils Dahl-
beck tittar på insända filmer. Pro-
gramledare: Swiss Östgren.
19.20–19.30 Regionalnytt.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder.
20.00 Puttes tips. Färg.
20.30 Svenskt 90-talsfilm: Förspel: SF-
journalen.
Munkbrogreven – svensk långfilm
från 1934. Regi: Edvin Adolphson
och Sigurd Wallén.
I rollerna: Valdemar Dalquist, Si-
gurd Wallén, Eric Abrahamsson,
Weyler Hildebrand, Artur Ceder-
borg.
21.35 Dokument utifrån. Färg. Inter-
nationella reportage.
22.15 Kvällsöppet. Färg. Per Grever
med gäster.
23.00–23.05 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

16.30 Mysti. Färg. Tecknad film om
katten Mysti.
16.35–16.45 Hattstaden. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Äventyrligssommar. Färg.
19.30 Utanför. TV-spel om turkiska
invandrare i Stockholm. Skrivet och
inspelat av en grupp turkiska in-
vandrare.
19.30 På fest. Erik Eriksson har be-
sökt spelmannestämman i Bjuråker,
Bingsjö, Delabo och Ransäter.
20.00 Korsnäsgräden. Färg.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 En amerikansk fabel. Färg. Fil-
mativering från 1971 av Le Roi Jo-
nes' drama "The Slave". Regi: Al
Freeman Jr.
I rollerna: Al Freeman Jr, Hildy
Brooks, James Patterson.
22.55–23.00 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Den förtrollade karusellen.
Färg.
17.35 Onsdagsgagan. Färg.
18.00 Så trodde man förr. Färg. 4.
Naturen från en historia. Textat.
18.30 Detvar engång ... Färg. Peter,
Paul & Mary. Det första av tre pro-
gram om världsberömda, numera
upplösta grupper.
19.20–19.30 Regionalnytt.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och vä-
der.
20.00 Scener ur ett äktenskap. Färg.
Del 6. "Det i naturen är ett mörkt
hus någonsans i världen". Manus
och regi: Ingmar Bergman.
Medverk: Liv Ullmann, Erland Jo-
sephson, Gunnel Lindblom, Wenche
Foss, Bertil Norström.
20.50 Grottekvätern. Animerad polsk
kortfilm kring förhållandet herre –
slav.
21.00 Fotboll – från finalen i Cup-
vinnarnas Cup mellan Leeds och
Milan. Bo Hansson.
22.30 TV-nytt, väder.
22.35 Kvällsöppet. Färg. Per Grever
med gäster.

TV Torsdag

9.20–9.40 I Australien. 2. Australien
– solens och torkans kontinent.
Mellanstadiet.
9.45 Efter gymnasieskolan. 4. För ele-
ver på ekonomiska studievägar.
Skol-TV:
10.10–10.25 Teknik i vardagslivet åk
2.5. "Cykeln". Lågstadiet.
10.35–10.40 Norrland. 3. Rikedomar
i norr. Mellanstadiet.
12.00–12.15 Titt ut i naturen. 6. När
livet förs vidare. Lågstadiet.
12.20–12.40 Vad händer i svenskt nä-
ringsliv? 3. Fredriksberg 1971. Gym-
nasiet.
12.45–13.05 Opinion och massmedia.
1. Vad skolan lär. Gymnasiet.
16.30–16.45 Snickar-Holgers verkstad.
Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Hattstaden.
18.30 Saltomortal. Färg. Del 4. Kärlek
i Sevilla.
I rollerna: Gustav Knuth, Hellmut
Lange, Horst Janson, Hans Jürgen
Bäumler, Margitta Scherr, Gitty
Djamel, Andreas Blum m fl.
19.30 Vitsvaktarna. Färg. Ett skämt-
magasin med kända och okända hu-
morister.
20.00 John Dillingers sista dagar.
Färg. John Dillinger var en av ligan-
drarna i gangstervärlden i Amerika
på 30-talet. Ur serien "Appointment
with destiny" är den här rekon-
struktionen av hans sista dagar
hämtad.
20.50 I undervattensläge. Färg. Tjeck-
isk teknisk kortfilm om en kid-
nappningshistoria.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Världen i fokus. Färg.
22.05 Dmd enligt paragraf 64. Färg.
Ur den engelska serien "Crime of
Passion", där handlingen är förlagd
till Frankrike. 3. Målet mot Olivier.
I rollerna: John Phillips, Daniel
Moynihan, Anthony Newlands, San-
dor Eles, Penny Casdagli, Louise
Pajo.
22.55–23.00 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Den förtrollade karusellen.
Färg.
17.35 Torsdagsgagan. Färg.
18.00 Insändaren. Textat.
18.30 Roll'n on the river. Färg. En
hjulångare kommer lastad med pop.
Husbandet Kenny Rogers & The
First Edition samt gästartist: Kris
Kristofferson.
19.30 Knuff. Nästan alla tonåringar
prövar på alkohol. Många kommer i
kontakt med narkotika. Varför börjar
man använda berusningsmedel?
Och varför fortsätter man?
19.50–19.30 Regionalnytt.
19.30 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och vä-
der.
20.00 Krig och fred. Färg. 17. För li-
vet, kärleken – och döden.
I rollerna: Morag Hood, Alan Dobie,
Anthony Hopkins, Sylvester Mo-
rand, Angela Down, Joanna David,
Faith Brook, Rupert Davies m fl.
20.45 Maskinmusik. Färg. Naturella
ljud från olika typer av maskiner
inom idrotten har bearbetats av
George Riedel och Gert Avelin.
21.00 Bändernas makt i Sverige.
Färg. De svenska bändernas före-
ningsrörelse, LRF, har blivit en
maktfaktor som saknar motstycke i
världen. Till den hör bl a Merjeri-
nas riksförbund, Sveriges slakteri-
förbund, Lantmännens riksförbund,
Sveriges skogsägareförening.
I reportaget ställs frågor om hur
starkt inflytande de enskilda bön-
derna har inom rörelsen. Och hur r-
intima är banden mellan LRF och
centerpartiet? Hur decentraliserad
är verksamheten?
21.35 Kvällsöppet. Färg. Per Grever
med gäster.
22.15 TV-nytt, väder.
22.30 Sportnytt.

EESTI
KULTUURI
KOONDIS